

શ્રી મુહુરી પાર્શ્વનાથાય નમઃ
શ્રી આત્મકમલ લળિધ સૂરીશ્વરેભ્યો નમઃ

સદ્બોધ સંચય

સ પાદક—

૫૦ ૫૦ મહારાજ શ્રી પ્રવીણનિર્જયલ
ગણિવગ્ના શિવગ્ન મુનિરાજ
શ્રીમદ્ મહિમાનિર્જયલ મહારાજ

મહાવક —

ગાધી અમુલ્ય હેમચક્ર
મુ હારાઈ

વિ સ ૨૦૦૦] — [ઈ મ ૧૯૪૪

કીમન

પકેનપાકેન

નીચેના સીરનામે એક ચોપડી દીઠ દોઢ જ્ઞાનાને।
રદાખ મોકલનાગ્ને એટ મોકલવામાં આવશે—

ગાંધી મ ગુલાવ નેમચદ

મુ ઈર. એ પી રત્ને

અથવા

મહેતા કાન્તિવાવ રાયચદ

ડૉ. અમર આયુર્વેદિક ફાર્મસી મુ સાજુદ

(વાગા અમદાવાદ)

પ્રથમારતિ તામ ૭૫૦

મુદ્રણસ્થાન શ્રી બદાદુરસિદ્ધિ પ્રિ પ્રેમ—પાલીતાણા

મુદ્રક અમરચંદ બહેચરદાસ મહેતા

બે બેલ

૦૪૬૨-૦

જીવનમાં હરકોઈ વસ્તુ કગર્તા કોઈની વધારેમાં વધારે જરૂરીયાત હોય તો તે માત્ર એક સદાચારની જ (Good conduct) છે

સદાચાર એ અધ્યાત્મ જીવનને ટકાવી રાખવા માટે ઉત્તમ અને પુષ્ટિકારક જોરાક છે સાચો શ્રીમત સાચો વિદ્વાન અને અલ્પ ત જાણો પુરૂષ તે જ છે કે જેમનું જીવન સદાચાર રૂપ પુષ્પોથી નિત્ય સુવાસિત બધું રહે છે સદાચાર વિનાની શ્રીમતાઈ, વિદ્વતા કે રીઝીઓ એ યાત્રીની દૃષ્ટિએ કોઈ ચીજ નથી

એક અમેજ કવિએ પણ કહ્યું છે કે —

When money is lost nothing
is lost

When health is lost something
is lost

When credit is lost everything
is lost

અર્થાત્ જ્યારે મન ગુમાવે છે ત્યારે સમજવું કે કાંઈ જ ગુમાવ્યું નથી, જ્યારે તજીવનની તકુમ્મી બન્યું છે ત્યારે સમજવું કે કોઈક ગુમાવ્યું છે, પરંતુ જ્યારે આગર અમર સત્યાચારને ગુમાવ્યો ત્યારે સમજી લેવું કે જ્યુજ ગુમાવ્યું છે આથી સિદ્ધ થાય છે કે જીવનમાં પૈમા અને ઘરીર કરતાં પણ સત્યાચારને મોં કાઢવું અધરયાન આપી તેની મદદતાને એકી અવાજે સ્વીકારી છે, સત્યાચાર વિનાની જીવનને મૂલ જીવન કહીએ તો તેમાં કશું પણ બેઠું નથી.

અને તેથી જ સૌ કાંઈ એ અનાદિકાગથી પણ કરી બેઠેલા કુગચારોને તેમજ કુટેવો (Bad habits) ને^૧ તિલાંજલી આપી પોતાના જીવનને સદાચારના આમૂજભૂંથી અવકૂત કરવા તનતોડ પ્રયત્ન કરવાની જરૂર છે. સદાચારી મુજબો જ્યાં જાય ત્યાં આવકારને પાન બને છે જ્યારે કુરાચારી માથુંસ બધાના તીરછારને પામે છે. ખરેખર સદાચાર એ સુખનો ખખનો ખોલવા માટેની એક અપૂર્વ ચાવી છે.

^૧ જીવન સદાચારી બનાવવા માટે મુખ્યત્વે

ચિષ્ટ અને જ્ઞાનવૃદ્ધ પુરોહીની સમત અતિ આવશ્યક છે, તેમજ ગ્રેષ્ઠ આચાર વિચારોનું સુદૃઢ ચૈતીમાં પ્રતિપાલન કરનારાં પુસ્તકોનું મનન તથા ત્યાગી તપસીઓના આશ્રયે મુગ્ધ જનાવતારાં જીવન-ચરિત્રોનું સતત વાંચન પણ તેટલું જ જરૂરી છે.

તેની જ રીતે જી. જી. કવિવરો તેમ જ મહાત્માઓનાં મુખ્યગ્રંથોમાંથી જરૂર સુદૃઢ વચ્ચેનાં પણ જન્યાત્માઓનાં જીવનમાં જરૂર પડેલાં ક્યાં વિના રહેતા નથી અને તેથી જ આ નાનકડી પુસ્તિકામાં તેના જ ચોડાક વચનામૃતોનો સમ્રહ કરવામાં આયો છે, તેના પત્રી કેટલાક પાત્રિમાત્ર વિદ્વાનો તરફથી પ્રસિદ્ધ થએલા અગ્રેજી ભાષામાં કેટલાક નિતિમય વાક્યો આપ્યા છે તે પત્રી કેટલાક ગુજરાતી ભાષાના દુહાઓ, સુદૃઢ ભાવના, હિતચિક્ષા આદિનો સુદૃઢ મયમ આપ્યો છે જે વાંચનારાઓને બોધપ્રદ થઈ પડે એવો છે.

આ નાની પુસ્તિકામાં ગ્રંથેલા સાહિત્યને સાચા વાંચી સૌ કોઈ પોતાના જીવનને નિર્માણ બનાવી મેળવવા પ્રયત્નને સક્ષમ બનાવે એ શુભેચ્છા.

આ પુસ્તકના પ્રકાશનમાં જે જે ઉચિત ગૃહસ્થોએ
 સદાવ જ્યોતિ ઉત્તમો આભાસ માની સામે સામે
 પ્રેમદોષથી અગરતો મતિમાવનારો જે કષ્ટ બુદ્ધ
 રહેવા પામી દેવ તેને માટે કામા માંગી વીરમુદ્ર

લિ.

પ્રકાશક

ગાંધી અમુલખ હેમચંદ્રભાઈ

તરફથી

દિલ્હીનગરે ઉજવાએલ ભવ્ય શાન્તિસ્નાત્ર

મહોત્સવ

૧૯૪૮

જેનગલ પાં વાં કવિહૃદ કીરિટ સુરિમાર્ગભોમ
પૂજ્યપાદ આચાર્યવેશ શ્રીવિજયલક્ષ્મિસૂરીચરણના
શિષ્ય પૂ પત્યાસજી મહારાજ શ્રીમદ્ પ્રવીણનિજયજી
ત્રણિવર તથા મુનિગજ શ્રી મહિમાનિજયજી તથા
મુનિ શ્રી મુરલીનિજયજી દાણા ત્રણનું સવત
૧૯૪૮ નું ચાતુર્માસ હોઈ તેઓશ્રીના ઉપદેશથી
અતેક ભવ્યાત્માઓ વિવિધ પ્રકારની ધર્મપ્રવૃત્તિમાં
જોડાઈ પોતાના આત્માનું કલ્યાણ કરી ગયા હતા
તે સમયે ગાંધી શ્રીયુક્ત લક્ષ્યભાઈ અમુલખ કે
જેઓ મહારાજશ્રીના સમાગમ થયા પહેલાં માત્ર આ
લોકની કાર્યવાહી કરવામાં મથતુ હતા તે ધર્મપ્રવૃત્તિમાં

પણ પશ્ચાત્ દત્તા, પગ્નુ મુનિગજ મી મદિમા
 વિજયની પ્રેમથી અને તેમના અવશ્યેશિત
 ઉપદેશથી તેમને ધર્મની કીમત તથા તેની છત્રમાં
 જરૂરીયાત મમજતા વિશ્વજન થયો નેમન છત્રમાં
 તે દિવસથી અજ્ઞાન પડ્યો ખ ધી અને તેજ ને પ્રાણમાં
 નવકાર મંત્રનો તથા કચ્છ માથે ખીમત પણ અનેક
 પ્રકારના નિષેધો મદ્યુ મગ્ધ બામ્બસાળી થતા

તે સમયે તેમણે પોતાના અંતરે એક જાન
 મહેલનું ઉજવવાની બાવના પ્રકટ કરી હતી આ
 વાતથી પોતાના કુટુંબને વારે કરતાં નેમના જાલીન
 બાધથી મહાવીર્ય નેમચં તથા સ્ત્રીનુબાધ નેમચંક
 તથા તેમના સ્ત્રી બાધ અમૃતવાય (જાણુમધ)
 આદિ સૌએ આ ધાર્મિક કાર્યમાં પોતાની સહાનુભૂતિ
 બતાવી ધર્મ પ્રત્યેનો પ્રેમ પ્રકટ કર્યો હતો ધર્મના
 કાર્યમાં બામ્બસાળી અને વિવેકી આત્માઓનું પૂર્ણ
 અનુમોદન હોય જ

અનુકૂળ સંજોગો પ્રાપ્ત થતાં તેમણે તે પોતાની
 બાવનાને અમતમાં મુકવાના સમય પ્રવર્તે સર કર્યો

મતી સાચી અને તીન માવનાને સદા કરવાને
 ટેજ જલણે ન હોય તેમ પૂજ્યપાદ આચાર્ય દેવેશ
 ભદ્ર નિજયલગ્નિધસૂરીશ્વરજી મહારાજ આદિ
 તાના બહોળા પરિવાર સહ આગલોડના ભવ્ય
 હોતસવ ઉજવ્યા બાદ હીમતનગર પધારી ગયા હતા,
 તા સમયે દીટોધથી શેક લલ્લુભાષ્ટ આદિ ત્રણ ચાર
 હથ્થકરથો વિનતિ માટે આવી પહોંચ્યા હતા તેમની
 મામલમરી વિનતિ અને મહોતસવ ઉજવવાની ઉત્કટ
 માવનાએ મહારાજશ્રીના હૃદયને પીગળાવ્યું

ઉનાળાની સખત ગરમી તથા તબીબતની
 અસ્વાસ્થ્યતા આદિ કારણો હોવા છતાં તે વિનતિને
 સ્વીકાર થયો તે પછી તેઓ ઇતોવ મુકામે પૂ પ
 શી પ્રવીણનિજયજી ગણિવડ તથા મુનિરાજ શ્રીમદ્
 પદ્મનિજયજી તથા મુનિરાજ શ્રી મહિમાનિજયજી
 આદિને આ પ્રસંગે પધારવાની વિનતિ કરવા આ યા
 હતા જે પૂજ્ય આચાર્ય દેવેશની આજ્ઞા અનુસાર
 સ્વીકારવામાં આવી હતી

પૂજ્યપાદ આચાર્ય દેવેશ શ્રી આદિ ઈકર મુકામે

એમની સાથે અને ત્રીજા આવનાને સદગ કંપાને
 માટે જ જાણે ન હોય તેમ પૂજ્યપાદ આચાર્ય દેવેશ
 શ્રીમદ્ નિજયલક્ષ્મિમૂર્તીચરણ મહારાજ આદિ
 પોતાના બહેણા પરિવાર સહ આગયોડના બબ્બ
 મહોત્સવે ઉગળ્યા બાદ હીમતનગર પધારી ગયા હતા,
 આ સમયે દીટોપથી ચેઠ લઈનુબાઈ આદિ તથા ચાર
 સદ્ગૃહસ્થો વિનતિ માટે આવી પહોંચ્યા હતા તેમની
 આમહમરી વિનતિ અને મહોત્સવ ઉજવવાની ઉત્કટ
 બાવનાએ મહારાજશ્રીના હૃદયને પીગળાવ્યું

ઉનાગાની સખત ગરમી તથા તબીયતની
 અસ્વાસ્થ્યતા આદિ કાગ્યો હોવા છતાં તે વિનતિનો
 રસીકાર થયો તે પછી તેઓ છતાંજ મુકામે પૂ પ

૧૬ નિજયણ ગણિવર તથા મુનિરાજ શ્રીમદ્
 દેણ તથા મુનિગજ શ્રી મહિમાનિજયણ

પ્રસન્ન મુખે મુખે જ્ઞાની વિનતિ કરવા આવ્યા
 હોયની આજ્ઞા અનુસાર

પણ પચાત હતા, પરંતુ સુનિરાજ શ્રી મદિમ
 વિજયછત્રી પ્રેરણાથી અને તેમના અવમગ્ધિ
 ઉપદેશથી તેમને ધર્મની કીમત તથા તેની છવનમ
 જરૂરીયાત સમજતાં વિવળ ન થયે। તેમના છવનમ
 તે દિવસથી અજબ પદ્ધતિ ખાણી અને તેજ ચોમાસા
 નવકાર મંત્રનો તપ કરવા સાથે બીજા પશુ અને
 પ્રાણીના નિયમો મહત્વ મગવા જાગૃત્તાણી થયા।

તે સમયે તેમણે પોતાના આંમણે એક જા
 મદોત્સવ ઉજવવાની ભાવના પ્રકટ કરી હતી।
 વાતથી પોતાના કુટુંબને વારંવાર કરતાં તેમના જાતી
 ભાણશ્રી મળીલાલ નેમચંદ તથા ચીનુભાઈ નેમચં
 તથા તેમના ચી ભાઈ અમૃતલાલ (જાણુભાણ
 આદિ સૌએ આ ધાર્મિક કાર્યમાં પોતાની મદાનુમ
 બતાવી ધર્મ પ્રત્યેના પ્રેમ પ્રકટ કર્યો હતો। ધર્મ
 કાર્યમાં જાગૃત્તાણી અને વિવેકી આત્માઓનું પ
 અનુમોદન હોય જ

અનુકૂળ સંજોગો પ્રાપ્ત થતાં તેમણે તે પોતા
 ને અમલમાં મુકવાના ચક્ર પ્રવર્તે। શરૂ કર્યો

એમની સાચી અને તીવ્ર આવનાને સદા ઠગવાને
માટે જ જાણે । હોમ તેમ પૂજ્યપાદ આચાર્ય દેવેશ
શ્રીમદ્ નિજયલિંગીસૂરીચરણ મહારાજ આદિ
પોતાના બહેના પરિવાર સહ આગવોડના ભવ્ય
મહોત્સવે ઉજવ્યા બાદ હીમતનગર પધારી ગયા હતા,
આ સમયે દીટોપથી શેઠ લલ્લુભાઈ આદિ ૧૭ આગ
સહગૃહસ્થો વિનતિ માટે આવી પહોંચ્યા હતા તેમની
આમદમરી વિનતિ અને મહોત્સવ ઉજવવાની ઉત્કટ
ભાવનાએ મહારાજશ્રીના હૃદયને પીગળાવ્યું

ઉનાળાની સખત ગરમી તથા તખીયતની
અસ્વાસ્થતા આદિ કાગ્યો હોવા છતાં તે વિનતિનો
સ્વીકાર ધર્યો તે પછી તેઓ ઇનોલ્ડ મુકામે પૂ પ
શી પ્રવીણનિજયણ ગણિવર તથા મુનિરાજ શ્રીમદ્
પદ્મનિજયણ તથા મુનિગજ શ્રી મહિમાનિજયણ
આદિને આ પ્રસંગે પધારવાની વિનતિ કરવા આબ્યા
હતા જે પૂજ્ય આચાર્ય દેવેશની આજ્ઞા અનુસાર
સ્વીકારવામાં આવી હતી

પૂજ્યપાદ આચાર્ય દેવેશ શ્રી આદિ ઇંડર મુકામે

નવપદ્મની ઓળીનું આરાધન કર્યો બાદ ત્યાંથી વિદ્યા
હરી પેશાબ સુદ ૧૪ ના રોજ કાન્ય સત્તાર માટે
૫૫ થી દત્ત

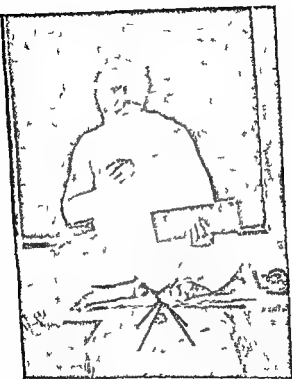
આ પ્રમતે દિગ્વિષ્ણના ઉત્સાહી સથે આખ
માખતે પગન-એગળુ કમાતો જો દુઃખિત બોડેય
શબ્દવારી દીગેય જેના નાના માખે ઘેલા કલાક માં
કહેની મેં જાતો લેવાઈ પડેલી દીપા દત્તે સાગી
માખના મુખ્ય ઘણામાં થઈ મુદરીપામનાથના ગિના
ધરમાં દત્તન હરી વ્હાગ રજુકે. માર્ગે રાખના
મુદરિનમાં જાગે. મદપમાં ઉતર્યું હતું ત્યાં પૂજ
અમાર દેવેઈ કુદમાં સુદ ૧૧મન આપુ હતું
જખારના લેઈ મદપમાં લખના નામથી પૂ.
જાળાવમાં જ રી હતી ત્યાંથી મધી દુઃખુભાષન
મુખ આંરજું જાગેઈ દીન અને વિદ્ય ન મદપમાં
મયલ્લમજી હરી વ્હાગ મુદ્દવમદ નામરવસન
માખમાં ઉતર્યું હતું

જો દિગ્વિષ્ણ પ્રાગ્ની પૂજ્યે અંગરવન
૪ ૧૦ પ્રમતે દેવે દિગ્વે દિગ્વે દિગ્વે દિગ્વે

આગતે દિવસ જળામત્રાનો જન્ય વરદોડો અને પૂજ્ય
આચાર્ય દેવેશના સુદર પ્રવચનો આદિ ધર્મ કાર્યોમાં
એવો તો અંપૂર્વ સ્થ જામ્યો હતો કે જોનાગે એક
વખત કહેતુ પડતુ હતુ કે આપણી છદ્ધાનીમાં
આ પહોનો પ્રસંગ છે

આ પ્રસંગને વિશેષ સુગોષિત જનાવવા માટે
સુરતના પ્રખ્યાત ગૌરવા રેડીયો સ્ટાર માસ્તર હીનાનાથ
તથા ખભાતથી ધર્મનિષ્ઠ બાપ ખુશાલદાસના
અધ્યક્ષપણા નીચે શ્રી આત્મમંત્ર લલિત મંગીત
મંડળના વિદ્યાર્થીઓ પેતાના એક સાથે ખામ
જોલાવવામાં આવ્યા હતા વળી અત્રેનો ઉપાશ્રય છુટ્ટ
થઈ ગયેલ દોષ તે માટે પૂજ્યપાદ આચાર્ય દેવેશના
ઉપદેશથી અને મુનિગજ શ્રી મહિમાનિજયજીની
સતત પ્રેરણાથી અર્વા કલાકમાં દસ હજારનો વૃક્ષાદ
વરસી ગયો હતો

આડે દિવસ આ પ્રસંગ પધારેલા અનેક ગામોના
સાધર્મી બાઈઓની લાજી લઈતુભાઈએ તથા અત્રેના
ઉત્સાહી સથે મળી બહુ જ સારીપેડે જળવી હતી

જેનરલ વ્યાખ્યાનવાચસ્પતિ કવિકૃત્તિરીટ ચરિ સાર્વ જોમ
 જ્ઞનાચાર્ય શ્રીમદ્ વિજયવલ્લિધમૂગીધગ્ધ મહાગણ

શ્રી મુહુરીપાર્શ્વનાથાય નમ

શ્રી આત્મેકમલ લગ્નિવરૂપીશ્વરેભ્યો નમ

અન્તરદ્વ, મહાસૈન્યે, સમસ્તજનતાપકં,
દલિત લીલયા યેન, કેન ચિત્ત નમામ્યહ.

સદ્બોધ સંચય

સર્વ જગતનુ કલ્યાણ થાઓ, પારકાનુ હિત
કરવામા સૌ રહ્યા બનેા હરેક પ્રાણીના દોષ
મારનો ક્ષય થાઓ હુ કેઇનેા દુરમન નથી
મારો કેાઇપણ દુરમન નથી ઓકેાઇ મારા મિત્રો
છે દુરમનાવટની કલ્પનાને મારા ભ્રાત્રમા સ્થાન
નહિ આપુ આ મિત્રો ભાવનાનુ હ મેશ નટન
કરો જેથી ભવબટન બધ થાય

(૨)

પૂર્વના પ્રબળ પુરુષોદયથી પ્રાપ્ત કરેલા વૈભવ
વિલાસોમા મહાલતા મનુષ્યોને દેખી હુ કશી
ઝંખ્યાં કરીશ નહિ, સુખી આત્માઓને દેખી હુ
આનંદ પામીશ. શુભવાત આત્માઓના 'શુભોને
લોધ' મોડું દુઃખ નાચશે, ધર્મી આત્માઓના
માર્ગમા આવતા ટટકોને યથાશક્તિ દૂર કરવા
પાછી પાની નહિ કહું આ પ્રમોદભાવના રાજ
ભાવનાર ભવોભવમા પ્રમોદ જ પામે ॥

*

*

*

હુ ખીઓના હુ જોને દૂર કરવામા હુ મારા
તાન ધન અને મનનો સદુપયોગ કરતા નહિ
અચકાઉં અધર્મોને ધર્મી બનાવી અને હરીદ્રીને
હરિદ્રતામાથી સુખ કરી, દ્રવ્યદયો એને ભાવદયાના
ઝરાને હ મેશા હુ વહેતો રાખવા પ્રયત્ન કરીશ.

*

*

*

આ કાફલુ ભાવનાને ભાવનારો ઠાઇની
છરનો નથી

“ જગત જીવ છે, ક્રમાધિના અચરિત કાંઈ
 આ ન હીના ” આ વાક્યાનુસાર જગતના તમામ
 જીવો ક્રમાધિન હોઈ તેઓમા હોયનો સબવ
 હોયો એ કાંઈ આશ્ચર્યકારક ઘટના નથી, હોયો
 નહોતો પ્રાપ્ત થાય છે શુદ્ધોની દુર્લભતા હોય છે
 પીતરાળ પરમાત્મા સિવાય કોઈ સંપૂર્ણ શુભી
 મળવો મુશ્કેલ છે શુદ્ધો અવશ્યહોથી સૌ કોઈ
 વારેલા છે, માટે દૃષ્ટુ મહારાજની માફક દરેક
 વસ્તુમાંથી શુદ્ધ મેહણું કરતા શીખીશ અને
 વિપરીત વૃત્તિવાળા અગર અધર્મી આત્માઓના
 તરફ ધૃષ્ટાની નજરે જોવાની મારી કુટેવને દૂર
 કરવા સાથે તેમની સાથે હુ કહીપણ દેવભાવ તડિ
 દેખવુ આ માધ્યમ્ય ભાવના ભાવનારો જલદી
 સ્વર્ગસ્થ અગર મોક્ષસ્થ બની શકે છે

*
૧૧

*

*

સમારંધી ખીજના આ કુરાને ઉત્તમ કરવાના

(૬) *

કારણભૂત સગ અને દ્વેષ જેમના મૂળથી કષ્ટ
પામ્યા ॥ તેનેજ પરમાત્મા તરીકે માને।

*

*

*

હિંસા, શુદ્ધ, ચોરી, મેયુન, પરિશ્રદ્ધ અને
રાત્રિસોજનના સવયા ત્યાગી હોવા સાથ વીત
રાત્ર પરમાત્માની આરા મુજબ ત્યાગનો જ ઉપ-
દેશ આપનારા તથા ગૃહસ્થોની સ સારી ચિંતા
જોથી દૂર રહેનારા સુ સાધુઓ કહેવાય છે

*

*

*

દુર્ગતિમા પડતા પ્રાણીને બચાવી સદ્ગતિમા
સ્થાપન કરે તેનું નામજ ધર્મ

*

*

*

જેમ શરીરને ટકાવવા માટે અન્નની જરૂર છે
તેમ આત્માની ઉન્નતિના કારણભૂત અધ્યાત્મ-
જીવનને ટકાવવા માટે ધર્મની તેથી વધુ જરૂર
ચ'ત છે

અનાદિકાળથી જન્મ મરણના કારમા રોગોથી
પીડાતા આત્માને તે રોગોથી મુક્ત કરવો એજ
મનુષ્યલવથી આરાધવા લાયક સૌથી શ્રેષ્ઠ કર્તવ્ય છે

*

*

*

વિશાળ જિનચેત્યો અને અનુપમ જૈન તીર્થો
એજ વિશ્વના સાચા સેનેટરીયમો, હોમોરેટરીઝો
અને ભાવરોગ મટાડનારી સાચી હોસ્પીટલો છે

*

*

*

વિજ્ઞાનમા અને વૈભવવિલાસમા આગળ વધેલી
દુનિયા એ વાસ્તવિક આગળ વધેલી નથી પરન્તુ
આત્મવાદને પીછાણી ધર્મમા આગળ વધેલી
દુનિયા પઠિત મૂર્ખોની દ્રષ્ટિએ પાછળ ગણાતી
સોવાહતા વાસ્તવિક એજ આગળ વધેલી છે

*

*

*

અર્થ અને કામની ઉન્નતિ એ માગી ઉન્નતિ
નથી પરન્તુ અવનતિ છે આત્માની ઉન્નતિ એજ
સાચી ઉન્નતિ છે

(૬)

તે પુરુષોના ધર્મવિનાશ દિવસે આવે છે
અને જાય છે તે હુવારની ધમણની 'માફક' ત્યારે
લેવા છતાં મરેલા જેવાજ છે -

શરીર અનિત્ય છે, વૈભવવિલાસો હમેશા
સ્થિર રહેનારા નથી તેમજ મૃત્યુ દિન પ્રતિદિન
નજીક આવતું જાય છે આ ચાર પોઈન્ટો જેના
હૃદય પર ઠોતરાઈ ગયા છે તેઓ ધર્મનો સમગ્ર
સહેલાઈથી કરી ચકે છે

દુર્જનનો સમર્ગ છોડો, સાધુનો સમાનન
કરો અને શતદિન પુણ્યને ઉપાજન કરેલા પ્રય-
ત્ન કરો અને જગતના નિત્યાનિત્ય પદાર્થોનો
ખ્યાલ કરો આ મનુષ્ય જન્મની રક્ષણતા ઠર
વાના સુદર સાધનો છે

દુનિયાના મનુષ્યો ધર્મના ફળરૂપે સુખાન્વી-

આહના કરે છે, પરંતુ ધર્મથી હજારો ઠેસા દૂર
લાગે છે અને પાપનુ ફળ જે દુઃખ તેથી કરે છે
છતાં પાપ કર્મો આદરપૂર્વક કરે છે આ વિપરીત
દશા ટળે નહિ ત્યાંથી કદાપિ સુખ મળે નહિ

* * *

અનાદિકાળથી પરિશ્રમણ કરતાં જગતના
પ્રાણીઓને વિષયોની સામગ્રી ફોડા વખત મળી
ચુકી છે, હજારો વખત સપડાઓ સાપડી છે,
સેકડો વખત રાજાની પણ પ્રાપ્તિ થઈ છે માત્ર
ધર્મ કદાપિ મળ્યો નથી માટે દુર્લભ એવા
ધર્મના તનતોડ ઉદય કરવાની જરૂર છે

ધન, સ્વર્ગનું કુટુંબ, આદિનો નાશ થતા
મૂઠ પુરવો અત્યંત થોડાં કરે છે, પરંતુ ત્રણ લોકના
ઐશ્વર્યના સાટે પણ જે મનુષ્યજનનો એક કણ
મળવો પણ દુર્લભ છે એવા માનવજનનું આયુષ્ય
સૂચક થઈ જાય છે તેને માટે પશ્ચાત્તાપ કાંઈ
વીરવાઓ જ કરે છે.

(૧૦)

સ સાર બચ કર કેદખાતુ છે, વિષયો હજાહજ
ઝેર લેવા છે અને દુનિયાદારીની વાસના આત્માના
માટે અહિતકર ॥ એમ માન્યાવિના આત્મકલ્યાણ-
થવુ એ આકાશ કુસુમવતુ છે

* * *

સમ્યગ્જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્ર એ 'રતન-
ત્રયીના બાજતરૂપ મનુષ્યપણામા પાપ કર્મ કરવુ-
એ સોનાની થાળીમા ધૂળ ભરવા જેવું છે

* * *

પૃથ્વી ઉપરના રાજા ગયા, જાય છે અને
જશે, પરંતુ પૃથ્વી કોઈ સાથે જઈ નથી

* * *

ધનથી દાન, વાણીથી સત્યવચન, આયુષ્યથી
કીર્તિ અને કર્મ તથા અસાર ઠામથી પદોપગાર
જે કરી લેવાય, તેજ તે તે વસ્તુ સાપડ્યાની
'કતા કરી ફેરવાય

ચરણી, માંસ, રૂધિર અને મલમુત્રથી પરિપુર્ણ,
આમડાથી મદેલ હોવાથી માત્ર હિપરથીજ શોભાને
આપનારી, અમારના કુક જેવી આ દુર્ગંધી
ઠાયામા મૂક પુરૂષોજ પ્રેમને ધારણ કરે છે

* * * * *
સ્વ પ્રશસા અને પારકી નિંદા કરનારાઓને
આ જગતમા ટોટો નથી પરંતુ અનિદા અને
પારકી પ્રશસા કરનારાઓ ઠેાડજ ભાગ્યશાળી
હોય છે

* * * * *
સમુદ્ર જેમ પાણીથી અને અગ્નિ જેમ
ઇંધનથી તૃપ્તિ પામતો નથી તેમ આ જીવ પણ
વિષયોથી કદાપિ તૃપ્તિ પામતો નથી માટે વિષયોની
તૃષ્ણાનો અત લાવવા માટે તેના ત્યાગની જરૂર છે

* * * * *
હિતને નહિ સામજનાગેજ બહેરો છે, અ-
ઠાઈમા રક્ત રહેનાર આધજો છે, અવસરે પણ

(૧૨)

નહિ બોલનાર વાસ્તવિક મુગે છે અને ધર્મમાં
દયમ નહિ કરનારો પામળો છે

* * *

પારકાના મેલને ધોળી પેસા લઇને સાફ
કરે છે જ્યારે નિંદક બીજાની નિંદા કરી તેના
પાપમલને વિના પેને સાફ કરે છે બેમા અક્ષ-
સપાળો ઠાણ ?

* * *

પોતાનો ઉત્કર્ષ (બકાઈ) બતાવવા બીજાના
અવશુષ્ઠ ગાઈ તેનો અપકર્ષ (હલકાઈ) બતાવવા
પ્રયત્ન કરવો એ એક જાતની અધમવૃત્તિ છે

* * *

દેવો વિષયવિલાસમાં રહ્યા છે, નારકીઓ ઘોર
દુઝોમાં પીડિત છે, તીર્થચો વિવેકવગરના છે
'ની સામગ્રી માત્ર મનુષ્ય જાવમાં છે માટેજ
દુર્લભતા મનાય છે

વ્યાપારની મોસમ એક વર્ષ નિર્દુષ્ટ જાય
તો બીજે વરસે તેની તક સાપડે છે પરંતુ મનુ
ષ્યભરની મોડી મોસમ જો ધર્મક્રમાણી વિના
નિર્દુષ્ટ ગઈ તો તે તક મલવી અત્યંત દુર્લભ છે

* * *

તલમા જેમ તેલ, પુષ્પમા મુંગધ અને દુધમા
વી ચમુધી નહિ દેખાતા હોવા છતાં તે તે વસ્તુ
તેમા હોય છે તેમ આત્મા પણ ધર્મ ચમુધી
નહિ દેખાતા હોવા છતાં તે તે ચેષ્ટાદ્વારા આત્માની
હયાતિ સાબીત થાય છે

* * *

કુતરો લાકડી મારનારને છોડી દઈ લાકડીને
બચકુ ભરે છે, જ્યારે સિંહ બાણને બચકુ નહિ
ભરવે તેના મારનારને પકડવાનો પ્રયત્ન કરે છે,
તેમ જ્ઞાની મનુષ્ય પોતાનું નુકસાન કરવામાં
નિમિત્તધનારને નુકસાનમા ઉતારવાને પ્રયત્ન કરે
છે જ્યારે જ્ઞાની મનુષ્યો નિમિત્તનો દોષ નહિ

(૧૪)

દાદના પેતાના નશુભ દર્મનો નાશ કરવા
મય ન દરે છે

દાતવિનાનો દાથી, વેતવિનાનો વેટો, ચા
વિનાની શાનિ, મીઠાવિનાનું મોજન, શુભવિનાનો
પુત્ર, ચારિત્ર વગરનો યનિ, સુમધવિનાનું પુષ્પ,
પાણીવિનાનું સરોવર, હાથાવિનાનું વૃક્ષ અને
દેવવિનાનું મંદિર જેમ ચોખ્ખાને પામના નથી
તેમ ધર્મવિનાનો મનુષ્ય પણ ચોખ્ખાને પામનો નથી

દુઃખવિનાના ધૂમને ધમીઓ, સુઠાપ ગયેલા
સરોવરને, સારસો, વાથી પુષ્પોને ભમરાઓ,
જાડી ગયેલા વનને યૃગલાઓ, નિર્ધન મનુષ્યને
ગણિગ અને ગારીથી બ્રહ્મ ધમ્મેલા રાજાને પોતાના
નેવરો પોતાનો સ્વાર્થ નહિ થતા તરતજ ઊઠી દે
તેમ હે એવના તને પણ તારા સ્વાર્થ મગા
તારી પામેથી સરતો સ્વાર્થ જાય થતા

(૧૫)

જોડી દેતા વિલબ નહિ કરે માટે સ્વાર્થીસ્નેહી-
ઓને માટે, તુ તારા આત્માતુ શામાટે અહિત
કરી રહ્યો છે ? જશ વિચાર તો કર

~ ~ ~ ~ ~

ત્યાગ કરવા લાયકનો ત્યાગ કરો, કરવા
લાયક કાર્યને કરો, પ્રથમ કરવા યોગ્ય વસ્તુ-
નીજ પ્રથમ સા કરો અને સાલજવા લાયક વસ્તુને
જ સાલજો આ ચાર શિખામણુને અમલમાં
મૂકવાર ચારગતિનો અત જલદી કરી શકે છે.

* * *

જ્ઞાની હોવા માથ વિનિત હોય, શોભાગ્ય-
શાક્ષી હોય તેની સાથે સદાચારી હોય, પ્રભુતાની
સાથે ન્યાયી હોય, ધનાઢ્ય હોવા સાથ દાનેશ્વરી
હોય અને જળવાન હોય તેની સાથે શાત હોય
તો એ પાંચે મહાપુરુષો ભૂમિ ઉપર કદપદ્મ
સમાન ।

(૨૨)

દુઃખના અગુલવીઓને દુઃખ ને જ્ઞાન ડોઘ
 છે તે દુઃખના યાત્રા બળનાશને ડોગુ નાવી

* * *

આજના જડવાદનો ઝેરી પવન તમારી
 શદ્દાશ્વ વૃદ્ધને જમીન દોસ્ત ન ફરી નામે એની
 ખાસ કાળજી રાખયો

* * *

હિત ધિયાને સાબરતા જેનો આત્મા
 ક્રોધાતુર થાય છે તો સમજવું કે તેની ભાગ્યદયામાં
 ભ્રષ્ટાગ્ર છે

* * *

દમ્બજન્ય વિચિત્રતાથી બરે રી દુનિયાને એક
 સરખી બનાવાડી બાવના એ મદદ મૂખોડ છે

* * *

ચી વસ્તુની રક્ષા માટેનો પ્રયત્ન એ સ્વદે
 ન સન્માર્ગનો સાચો પ્રેમ ॥

પોતાના સત્તાને ધર્મ માર્ગમા જોડનાર
એજ આચા માતાપિતા છે

* * *

મુખ ઉપર રહેલા હાથને જેમ આરિસો
બતાવે છે તેમ આત્માર્મ રહેલા હાથને આગમ
શાસ્ત્ર બતાવે છે માટે તેનો પણ ઉપયોગ કરતા
શીખો

* * *

તારા માર્ગમા કોઈ દુર્જન દાટા નાખે તો
તેના બદલામા તુ પુણ બીધાવી તારી અત્યન-
તાને સાચવી રાખજે

* * *

પુર્વના પાપાનુબધી પુન્યના દિદ્યથી પ્રદાણ
હજારો રૂપીયા ખર્ચી બેરીસ્ટર બાદિની મદદથી
આ કોર્ટમાથી બચી જયો પરન્તુ પ્રમ કોર્ટમાં
કોઈ બેરીસ્ટર ઉભો રહેયો નહિ ત્યાંનો પ્રમિના
બદલો લોગવવોજ પડયો, આ વાતને બુદ્ધિગ્રી નહિ,

(૨૪)

ભવિષ્યમા યનારા નુકશાનના ભયથી બીજુલ
વેપાર નહિ કરનારો જેમ જરિદ્રી રહે છે તેમ
પ્રતિજ્ઞા તુગી જવાના ભયથી મત પચ્ચખખાણ
નહિ કરનારો પણ તેનાથી યતા ધર્મથી વિમુખ
રહે છે

* * *

શરીરમા રહેવા કાષ્ટને દૂર કરવાની જેટલી
કાળજી છે તેટલી આત્મામા રહેલા અનેક પાપા-
ન્યારકથી કાષ્ટને દૂર કરવાની કાળજી છે કે નહિ
એવું તમારા આત્માને પુત્રી જ્ઞેજે

* * *

લોકોની યોદી નિહાને આધીન થઇ સત્કા-
ર્યને ઓડવું નહિ

* * *

આત્માની મનીનતા એજ અશુદ્ધિ છે

* * *

મનુષ્યોને અલ્પતા ગુણોની પ્રશ્ન સા સામગ્રી

(૨૫) ।

ગમે છે પરન્તુ છતાં દેવોની નિદા સામળવી
ગમતી નથી

* * *

ગુણી પ્રત્યે ગુણબુદ્ધિથી જે દિવને રાગ ધરે
તે દિવસથી બાબુ છતાં પલટાઈ જશે

* * *

હુજીનને નજીનના ગુણો પણ દોષરૂપે
જેખાય છે

* * *

મણીથી ચોખતા મર્પની માફક વિદ્યાવી
અલક્ષ્ય થએલા હુજીનને છોડી દેવામાં વિલબ
કરવો નહિ

* * *

મયોગને આધીન થવામાં નહિ પરન્તુ
સયોગને ચોતાને મારી ન કરવામાં ખડે આત્મબળ
નથા હોશિયારી છે

હરેક મનુષ્યે ચોતાની ચારે બાજુ જ્ઞાનગમિત
વૈરાગ્યના વિચારો તથા વાતાવરણ એવી રીતે
ગોઠવી રાખવા કે ગમે તે વખતે આત્મજાગૃતિ
થાય

* * *

મનમા એક વાત અને વચનમા બીજી વાત
એવી કુટીલતા ત્યજી હઈ મનમા જે હોય તેજ
કહી દેવાની ટેવ રાખો

* * *

સારા સારા ઉત્તમ ગ્રન્થોનુ વાચન મનન
આપણી આશા હિંમત અને શ્રદ્ધાને જગાડે છે,
દુ જો મટાડે છે, તુચ્છ આત્મદનો મોહ છોડી
કરે છે વિચાર અને જીવન ઉજ્જવળ બનાવે છે
માટે નોવેલ આદિ ખરાબ પુસ્તકોને છોડી ધાર્મિક
પુસ્તકનો સંચય કરો

* * *

ઉદાર આત્મા આપીને શ્રીમત મનશે અને
જીસ સંપ્રહ કરી રક બનશે

(૨૭)

છંદા દરશે નહિ, માગશે નહિ હતા પણ
જે પુણ્યનો ઉદય હશે તો સહેજે મળી જશે
અને પાપનો ઉદય હશે તો માગશે તો પણ
મળવાનું નથી

* * *

વિપયની લાલમા અને લશ્મીનો અતિ લોભ
એ આત્માને પાયમાલ કરનારી વસ્તુઓ છે

* * *

ઉદાર બનો પણ ઉશાઉ ન બનો

* * *

સાચા અને શુદ્ધ બનવા સલાહ આપવી
એ સહેલ છે, પરંતુ સાચા અને શુદ્ધ બનવું એ
વધારે મુશ્કેલ છે

* * *

જે વખતે જે વસ્તુ મળી આવે તેનાથી
સતોષ માની ચલાવી લેવાની ટેવ પાડો

વાદની ફેળવણી વિના આપણા અને સર્વને
વિનાશ થઈ જશે એમ જોડતા શીખો

* * *

વિનાશી શરીરની ખજાર હેતારા મળશે પણ
આત્માની ખજાર હેતારા નહિ મળે, સાચા (સગા)
સ્નેહીઓ આત્માની ખજાર પુરનારાઓ જ છે

* * *

પ્રશ્નમાંની ઇચ્છા સંખો નહિ પણ પ્રશ્ન તા
થાય તેવા કાર્યો કરો દીર્ઘ સત્કાર્યની સાથેજ
રહે છે

* * *

મહોગાઇતુ માપ ઉમ્મરથી કે શ્રીમતાઇથી
નથી નીકળતુ પણ અક્ષયથી કે ઉદારતાથી
અકાય છે માટે દાદ્યા અને ઉદાર બને

* * *

તલવારની કીમત મ્યાનથી નથી થતી પરંતુ
ધારથી થાય છે, તેમ માણસની કીમત ધનથી
નહિ પણ સહાચારથી થાય છે

મહોટાઈ પામ્યા પત્રી ગરીબોના ઉપર દયા
રાખવાના બદલે તેને ચુસી ખાનારો સેતાન છે
સેતાનના માથે કાઈ શીંગડા ઉગતા નથી

* * *

બીજાને ઠપકો આપો તેજ અવશ્ય પોતા-
નામા હોય તો તેને પ્રથમ દૂર દરવા પ્રયત્ન
કરજો તે પછી તમારા ઠપકાની સામાના ઉપર
સુદર અસર થશે

* * *

અનેક સુહૃદોમા છૂત મેળવનાર યોદ્ધા કરતા
પાથ ઇદ્રિય અને મન ઉપર વિજય મેળવનાર
મહાન યોદ્ધો ગણાય છે

* * *

તપ અને સયમ એ સસાર રોગનું પરમ
ઔષધ છે

* * *

વૈરાગ્યનો શત્રુ એ શ્રી વીરનો શત્રુ છે

(૩૧)

સારી સ્વતંત્રતા માન મોળમા જ છે

આત્મમુક્તિની અરે આવનોતો જગતનો
હિત યત્નઓ છે

દુનિયા ખાતર ધર્મને ઠોકરે મારનાર સ્વામી
દ્રોહના પાતળી છે

આત્મકલ્યાણની માધના એ મનુ ન માત્રનો
જ મ સિદ્ધ હક છે

અર્થ અને કામનો ઉપદેશ માપનાર સાધ
યુક્તિ માર્ગનો ચોર છે

ધર્મના દુશ રૂપે અર્થ કામની અભિલાષ
દેવી એ અદનના કાદને બાળી લગ્ન કર
જેવું છે

વિપયોનો વૈરાગ, કપાયનો ત્યાગ, ગુણી-
જનોનો અનુરાગ અને ચોક્ષસાધક ક્રિયામાં
અપ્રમાદ એ શિવસુખને પ્રાપ્ત કરવાના સાધનો છે

* * *

ઐટલા સહનશીલ અને ગભીર બનો કે
જેથી ગમે તેવા સંયોગોને નીલાવી દેવાય

* * *

ત્યા ખુદ દેહ તારો નથી, ત્યા પછી બીજાને
ચોતાના ગણી શકે છે, નાકે છે એ શુ તારી
અણુસમજ અને બુદ્ધિમદતાનો પુરાવો નથી ?
વસ્તુ માત્ર અસ્થિર અને નાશવાન છે, તો પછી
એનો મોહ રાખવો એ આખા છતા અધારો છે,
બુદ્ધિ છતા બેવકુલી છે

* * *

લકર્મીના હાસને તથા ભોગના જુગ્મ્યાને ધર્મનો
વિચાર અંગર પરત્વેાકનો વિચાર બાહ્યનો અત્યંત
કડીન છે

સરા છે સુવર્ણની બવસાગર તરતો નથી
 ઠલગ એ તો બારડંપ થઈ ડુબાડે છે, ત્યાંથી
 બવસાગર તરાય છે

મનુ જેવા સુવર્ણને પત્તા વખોડનાર દુનિ-
 યામા મળી આવે છે તો પછી તારા મારા જેવા
 અધુરાને વખોડે તેમા ની તવાઈ ? સમભાવી બની
 સન્મા નિ દોડીશ નહિ

મનુષ્યો આ પાપીયેટ માટે ચોક્કની આજ્ઞાને
 આધીન બની જેતી ગેડધામ કરે છે, તેનાથી
 મનુની આનાના પાવન માટે અરધી - દોઢધોમે
 કરવામા આવે તો હુ ખના દહાડા જેવા ન પડે

રોગી ખુશામત કરી ખીલને આટે વસ્ત્ર ન
 દોડે, સાચી વસ્તુનુ બન કરાવો જોકે દહી
 દોહને અધારમા નહિ રાખો

હોય એવા દેખાવુ એ મનતા અને હોય
એવા ન દેખાવુ એ વિશેષ દેખાવુ એજ કુટિયતા

* * * *

મનની નિર્જાતા એ કાંઈ દયા નથી, હૃદયની
ભિડના એ કાંઈ ક્ષમા નથી, તેમજ પ્રવૃત્તિ કે
પ્રગતિનો અભાવ એ સંતોષ નથી

* * * *

હોબા પાપનો પિતા અને તૃષ્ણા પાપની
માતા છે

* * * *

હવત વડિના હોટની માલક ડેજવો તે
ડેજવાય, ડેગવનાર ચતુર અને મસ્કાળી નેધએ,
ડેગવે તો દિવ્ય જ્ઞાનદ, નહિ તો એજે તો જાય કે
વૃત્તિઓને મારી, વાત્સનાઓને વિચ્છેડી જે
વિંમરોને જુલ્યા તેજ માણો ગમાડ કે તેને
ચેર નાચુ માત્ર સ્વસાચ્ય છે

વિપત્તિ તો વિશેષ આવઠારહાયક છે, વિપત્તિમા પ્રભુની જેટલી સ્મૃતિ રહે છે તેટલી સ્મૃતિ અવિપત્તિમા રહેતી નથી

* * *
અહીં કાર અને દહા, ઉત્તરગમનની પાખો કાપી માનવને નીચે કાઢવામા ભુકતી પેઠે ખુશ્યા રાખે છે

* * *
માખણ છાશમા રહ્યા છતાં ઉપર તરે છે તે કંઈ જોની સાથે જળી કે ડુબી જતુ નથી તેમ અમ્ય હૃદિઆત્મા અસારમા રહ્યો છતો તેમા જાગી જઈ પોતાનુ સત્ય સ્વરૂપ બુનનો નથી

* * *
બીજા માગીને પે/ જરુ એ એક ખરાબ વસ્તુ છે, તેનાથી પણ બીજાને હુડીને, મુગીને અનિવિધી પે/ જરુ એ તેથીએ વધારે ખરાબ છે

* * *
જેહ જેટલુ હીલ ચોકખુ તેટલો દોષ તેને ખુદ જેમ આપમા પડેલુ ંલુ

વકીલ, બેરીસ્ટર, ટોકટર કે આ ઇ મી એસ
આદિ ડીગ્રીઓના કાળા પાટીઆ તારી આખ બધ
થતા તારા ઘરના આગણે લટકતા રહેશે અને
તે તે સત્તાના પાવરથી ગુજરેલા જુદામુદા કાળા
જૂથનો ભોગવટો આવતા ભવમા તારે કરવો
પડશે, ત્યાં ધર્મ સિવાય તારી ડીગ્રીઓ તારો
અચાવ નહિ કરે

*

*

*

વીતરાગ પ્રભુએ શાસના કરમાવેલ ઉદ્યાપન
ઉપધાન, સધ, અકાઇ મહોત્સવ આદિ એકાતે
કંપાણ કરનારી પરમ પવિત્ર ધાર્મિક ક્રિયામાં
આગ્યશાળીની લક્ષ્મીના થતા સદ્ગુણને ધુમાડો
ઢાંકેનારાએ સમજવું જોઇએ કે અમારી ખુદીનો
ધુમાડો થઇ ગયો છે નહિ તો પ્રભુ કથિત આવી
શ્રુત ક્રિયા માટે આવા અધમ વિચારો હોયજ નહિ

*

*

*

નમગી જરૂરીયાતોને જીવનમાં જોઈ કર-

(૩૮)

વાણી "ખર્ચ પુર પડતુ નથી" આ ફરીયાદ મોઝે
નાગે નાખુદ થશે

* * *
ચોર, બાળક દુજન, વેરયા, વગ અને
નાજી આટલા જણ પારકી પીડાને કાણતા નથી.

* * *
પ્રાચે કરીને સ્ત્રિયોતુ દ્રવ્ય ઘોડા, હાથી
અને હથિયારમા, કૃપણોતુ દ્ર વ મગિમા, ખેડુ
ઓતુ દ્ર વ ખેતીમા, વ્યસનીતુ દ્રવ્ય આ, જીનાર
અને ચોરીમા, વેરયાતુ દ્રવ્ય શુભારમા, વજ્રિ
જનતુ વ્યાપારમા, પાપી મનુષ્યોતુ મ વ માસમ
પરતુ પુણ્યતાળી પુરોતુ દ્રવ્ય, ધમકનતિન
નાથમા વધગથ છે

* * *
ખાવા પીવા માટે, હરવા રર માટે, વાતો
લકાકા માટે હે નૃખાં ! તને દુરમદ મળે છે ! મા
પૂજી, સામાયિક, અતિક્રમણ અગર નો વ્યાપક

શ્રવણ જેવી પવિત્ર, અને તારક ક્રિયા માટે તને
પુરસદ નથી આ તારૂં ખોલવું જો, તો ધર્મક્રિયા
ઉપર તારી કેટલી રૂચિ છે તેને જણાવનાર
માપક-ચક્ર છે ।

જના તો જોને કહીએ કે જે આત્માના આડે
અદાનતુ આવરણ પડેતુ છે તેને ખસેડે અને
પરમાનંદ પ્રાપ્ત કરાવે

ઈન્દ્રિય અને આખરૂં જેને છે તે નિર્ધન
હોવા છતાં ધનવાન છે અને ઈન્દ્રિય અને આખરૂં
વિનાનો માણસ ધનવાન હોવા છતાં કળાલ છે

માણસ ધનમાલના ભોખમની જેટલી સલાખ
રાખે છે તેટલી આત્માના ભોખમની ઝાળજી
રાખે તો ખસ ઉઠ્યનો માર્ગ હાથમા આવ્યા
વિના રહેતો નથી

પાપ કરવું પડતું હોય ત્યાં જો પશ્ચાત્તાપ
કરે પણ પાપનો બચાવ તો નજ કરતા

* * *

પાપ કરતા યાજ્ઞકનારા બહુ મજાશે પણ
પાપનો વિપાક ભોગવવાના અવસરે સામું
ફેતાર ઠેાઘજ નહિ મળે

* * *

હુદુબમા સુસરકાર નાખનાં શીખો અને
હુદુબમા પરસ્પરે ધર્મની વાત કરતા શીખો

પાશ્ચિમાત્ય વિદ્વાનોના કેટલાંક બોધદાયક વચનો.

1 Care more for others than for
your self

તમારી જાત કરતા ખીલ માટે કાળજી
વધુ રાખો.

* * *
2 Remember that your life's mission
is something higher and nobler

'યાદ રાખજો કે તમારા જીવનનું કાર્ય તમે
ધારો છો તેના કરતા કંઈક ઉચ્ચ અને ઉમદા છે

* * *

3 Keep your heart as glossy and
white as diamond

તમારું હૃદય હીરા જેવું ચળકતું અને
સફેદ રાખો.

4 Purity of mind is the most essential thing for a man to be great

માનવીય પવિત્રતા એ જોડા માણસ થઈ
માટે સૌથી ઉપયોગી વસ્તુ છે

* * *

5 Remember that this world is full of danger difficulties and disappointments but have Courage and you will be safe

એટલું યાદ રાખજો કે આ જગત ભય,
સુસીબળ અને નિરાશાથી ભરેલું છે, પરંતુ
હાંમત રાખો તો તમે નહીં મલામત છો

* * *

6 Tongue and forbear

માફી આપો અને ખામોશ ખાતા રહીશો.

* * *

7 Remember that the world is a

worry and your actions good or, bad
are seen in it

યાદ રાખજો કે આ જગત એક આરીસો છે
જેમા તમાના સારા અગર ખુરા કાયો દેખાતું
આવે છે

8 Remember that pains, unrest, and
sorrow are the shadows of life

યાદ રાખો કે દુઃખો, બેચેની અને દીલગીરી
એ જીવનના પ્રતિબિંબો છે

9 Think before you speak and look
before you leap

બોલતા પહેલા વિચાર કરો , અને કુદતા
પહેલા જુઓ

10 Remember that authority is not
to crush others

યાદ રાખજો કે સત્તા અગર અધિકાર
શીખતને મુદી નાખવા માટે નથી

* * *
11 Care more for virtues than for
money

પૈસા કરતા સદ્ગુણો માટે વધુ ધ્યાન રાખો

* * *
12 Have equal eyes towards all
સઘળાને સરખી નજરથી જુઓ

* * *
13 Utter not a word of despair
but work with Zeal and fruit you are sure
to attain

નિરાશાનો એક શબ્દ પણ નહિ બોલો,
પણ ઉત્સાહથી કામ કરો અને તેનું ફળ તમને
જરૂર મળશે

* * *
14 Let this be your motto that
what is truth is mine

માયુ એ માડુ એજ તમારો સિદ્ધાંત હોવો
ભોજો

*

*

*

15 Love others and you will be
loved

તમે બીજાને ચાહો તો બીજા તમોને
જરૂર ચાહશે

*

*

*

16 Enmity and jealousy are the
roots of misery

અદેખાઈ અને ઇર્ષ્યા એ દુઃખના મુળો છે

*

*

*

17 Try to mitigate the distress of
poor and miserable

ગરીબ અને દરિદ્રીના દુઃખને દૂર કરવા
કે પ્રયત્ન કરો

*

*

*

18 Have sympathy from within to-
wards all if you have nothing to pay

જો તમે કાંઈ ન આપી શકતા હો તો સૌ પ્રત્યે
અત કલ્પ યુવક સ્વાતુશ્ચિતિ તો જરૂર કરો

* * *

19 Master your passions and heaven is not far

ઉદ્ધિયોના વિચારો ઉપર કાબુ મેળવો એટલે
મોક્ષ તમારી દાયેગીમાં છે

* * *

20 Remember that self control, self sacrifice, self confidence self reliance are the chief qualities for a man to be great

સાફ રાખો કે આત્મ સચમ, આત્મભોગ,
આત્મ વ્રદ્ધા અને આત્મ વિશ્વાસ એ આત્માને
ઉચ્ચ કરીમાં મુખ્યા માટે મુખ્ય ગુણો છે

* * *

21 Remember that death forgets none sooner or later

,

વાં જાળને કે મૃત્યુ મોહું અગર વહેલું
આવશે પણ કોઈને બુદ્ધનાર નથી

23 First deserve and than desire
પહેલા યોગ્યતા મેળવો અને પછી ઇચ્છા કરો

28 Prevention is better than cure
દોષ પણ રોગનો સુધારો કરવા પહેલા તેને
અટકાવવો વધુ ઠીક છે.

24 Once failure is half success
એક વખત નામીયાસ મળેલો અર્થ કહેલો-
મદ હાથ છે

25 One angry moment often does
what we repent for years, it works the
miracle, we never make right by sorrow
at times

એક દેવની હજુ પછી વખત એવું કરે છે
 કે જેને માટે વધે મુખી આપણે પચાતાપ કરે
 પડે છે, અને એ કાપી હજુ એવું જોડુ હામ
 કરે છે કે આપણે ઘીસીરી કરવાથી અતર તે
 આગ્ર આવાથી તેને મુખારી ચાતા નથી, માટે
 કોપથી સતર દર રહેવું બેઠીએ

26 I slept and dreamt that life
 was a beauty I awoke and found that
 life was a duty

હું ઊઠ્યો અને મને સ્વપ્ન માન્યું કે
 જિંદગી એક ભાવની સોદષતા છે પણ હું જાગ્યો
 ત્યારે મને માત્રમ પડ્યું કે જિંદગી એક બાતની
 દરજ છે

27 Honour and shame from no
 condition rise do well your part and
 there the honour lies

(૪૬)

માન અગર અપમાન કોઈ પણ પરિસ્થિતિ-
માંથી ઉત્પન્ન થતા નથી, તમે તમારો પાક સારી
રેંડે ભજવો તો તમા સન્માન બેઠેલું જ છે

*

*

*

28 A man is a creature of circum-
stances but a religious man is the lord
of himself and a master of circum-
stances

માણુમ સન્મેગોનો હીડો છે પરંતુ ધાર્મિક
મનુષ્ય પોતાનો માલિક છે અને સન્મેગોનો શેઠ
છે મારે સન્મેગો અનુકુળ નથી એમ બોલવું
એ ધર્મની ધમશનો અભાવ સુચવે છે

*

*

*

29 Give your ears to all, tongue
to none

તમારા કાન બધાને આપો પણ જીભ કોઈને
ન પો નહિ

(૫૦)

30 Hear much but speak little

સાંભળો ઘણું પણ બોલો ઓછું

* * *

31 The tongue is the instrument
of the greatest good and the greatest
evil that is done in the world

જગતમાં જે કાંઈ સારું અથવા ખુરું કાંઈ
ધાવ છે તે બધું જીભથીજ થાય છે

* * *

32 Do unto others as you would
have others to do unto you

જેવો વર્તીવ તમે બીજા પામે કરાવવા
માગતા હો તેવું વર્તન તમે બીજા પ્રત્યે કરો

* * *

33 Nothing is good or bad but
thinking makes it so

કોઈ વસ્તુ સારી અથવા ખરાબ નથી પણ
તમારા વિચારો તેમ તમને મનાય છે

34 Success comes to the man who
does not fear failure

નિષ્ફળતાના ભયથી જે ડરતો નથી તે જરૂર
સૌતાના કાર્યમાં ક્ષેત્ર મેળવે છે

* * *

35 Biggest room in the world is
the room for self improvement

તમારા અવકાશનો સદ્ઉપયોગ ને કોઈ
પદ્ધતિ વસ્તુ માટે હોય તો તે તમારા આત્માને
મુક્તિ આપે છે

* * *

36 I will speak ill of no man and
speak all the good I know of everybody

હું કોઈનું બુદ્ધિ યોગીય નહિ કહું તો
સામયોગી પ્રમાણ હશે

* * *

37 A great man shows his great-
ness by the way he treats little man

1

1

એડ સામાન્ય માણસ પ્રત્યેના પણ શ્રેષ્ઠ
આચરણથી મોટા માણસની મોટાઈ માલુમ
પડી આવે છે

* * *

38 When a misfortune befalls you,
do not find fault with the person, who
is apparent agent Scrutinize your con-
duct and perhaps you will find your-
self responsible for the same

ત્યારે તમો કુખી થાઓ ત્યારે કુખી
આપવામાં જે નિમિત્ત માન થાય છે તેનો ફોલ
ઠાડ્યો નહિ, તમો તમારા પુર્વકૃત આચરણને
વિચાર કર્યો તો માલુમ પડ્યો કે આ ભુલના
ભોગવટા માટે હું જ જોખમકાર છું

* * *

39 Character is properly known
known by what he loves friends, pla-
ces books thoughts good or bad, from
this his character is told

શુભ આચરણ એક જાતની મીઠવા છે, જે
મનુષ્ય સાગ્ર જગત જુરા મિત્રોને આપે છે, જે
પુસ્તકો વાંચે છે, જેવા વિચાર રાખે છે, જે
જન્માર્થે વસે છે તે તે વસ્તુ ઉપરથી એ દેવા
આચરણનો ઉ તે જણાઈ આવે છે

*

*

* -

40 A poor man wants something,
a careless man all things

41 Economy is not how little one
spends but how wisely one can
spend it.

42 Never smile on other people's
faults, your own faults may be a huge
joke to others

કોઈની ભૂલ તરફ તમે હસો નહિ દારણુદે
તમાની ભૂલ પણ પીત માટે પશુ હાસ્યને
જરૂર હોય.

43 It is a greater thing to know
how to acknowledge a fault than to
know how not to commit one

ગુ-હો જાન્યા કરતા ગુ-હાની કબૂલાત એ
મોટી વસ્તુ છે

44 Fear of God is the beginning of
wisdom

પરમાત્માવી કરતું, એ કહાપણની શરૂઆત છે

45 Love of money is the root of evil
પમાનો પ્રેમ સધળા પાપોત્તુ મૂળ છે

46 As you sow so shall you reap
જેવું કર્યો તેવું પામશે

47 Confidence makes a man strong
therefore have confidence into your
self or your work

અહા મહુસને મજબુત જુનાવે છે, માટે
તમારા કાર્યમાં તથા તમારી જાતમાં અહા રાખો.

* * *

૪૯ Real religion is not a luxury
of respectable folk but it is prime
necessity of all

ખરો ધર્મ તે કંઈ માનવતા માણસોની
મેલઘોષની વસ્તુ નથી, પરંતુ તે તો દરેકની
અવશ્ય જરૂરીયાત છે

* * *

૫૦ Nothing is impossible, impossi-
ble is a adjective found in the dicti-
onary of comards

કોઈપણ વસ્તુ અશક્ય નથી, 'અશક્ય' એ
વિરોધક શબ્દ માણસના શબ્દ કોપમાજ છે
છીએ કંઈ નથી

શ્રી સાતિનાથાય નમ

મો મા રા મ મ મા દ દો,
દ યા ગ દ લ ન ભ પા;
એતે ચમ્ય ન વિગ્રન્તે,
ત દેવ નમામ્યહં

ભોધ દાયક દુહાઓ

અશુદ્ધ અમલ વસે લગ્નિ તજો ભડાર,
મો શુદ્ધ ગોતમ પ્રજ્ઞમીયે, મનચાહિત દગદાતાર
ધન ધન શ્રી અરિહ તને, જેતે ઝોળખાંચે દોહ,
તે પ્રમુની પૂજા વિના, જન્મ શુભાંચે દોહ
પાપ છુપાયા નજ છુપે, છુપે ન મેટે બામ,
દાળી દુળી ના રહે, રૂએ વીટી આમ

ਜੰਮਤ ਹੁਠਿ ਤੋਂ ਆਂ ਹੁਆ, ਗੁੰਝੁ ਧੀਯਾ ਛੇ ਨਾਧ,
 ਪਾਨ ਫੂਲ ਐਕ ਡਾਯ ਛੇ, ਪਥੁ ਪਾਨ ਵਾਸਨਾ ਨਾਧ ੪
 ਭਾਯ ਭੋਰਾ ਨਵਨ ਧਨ, ਭੋਵੀ ਘੋਰ ਮਨ;
 ਫੰਗਨਾ ਫੁਗ ਨਾ ਸਧੇ, ਲਾਯੋ ਕਰੋ ਜਤਨ ਪ
 ਘਟੇ ਜਥੇ ਤੋਂ ਕਥਾ ਹੁਆ, ਸਭਸੇ ਯਾਦੀ ਯਾਦੁਰ,
 ਯੋਧਨ ਛੇ ਭਾਯਾ ਨਕਿ, ਭਾਯ ਲਾਯੇ ਤੋਂ ਫਰ ੬
 ਨਿਯ ਨਾਮਿ ਮਾਂਠਲੁਰੀ, ਪਥੁ ਰਾਏ ਨ ਯਾਥੇ ਛਰਥੀ,
 ਨਯਾ ਸੁਖੀ ਲੇਖੁ ਪਥੁ ਯਾਥੁ, ਪਥੁ ਰਾਏ ਨ ਯਾਥੇ ਛਰਥੀ ੭
 ਯੋਧਮੀ ਯੋਧੀ ਧੀਨੀ, ਯੋਧਥਾ ਧੀਯਾ ਫੰਗਨ,
 ਫੰਗਨ ਯਾਥੇ ਦੇਖਤੇ, ਫੰਗ ਯਾਥੇ ਵਿਮਾਨ ੮
 ਫੰਗ ਫੰਗ ਮਥੁ ਲੋਧਮੀ, ਫੰਗ ਲਗ ਮਨਮੇ ਯਾਥੁ,
 ਫੰਗ ਲਗ ਪਥਿ ਮੂਰਥ ਧੀ, ਫੰਗਨੋ ਐਕ ਸਮਾਨ ੯
 ਫੰਗਨ ਫੰਗਨ ਫੰਗਨ ਫੰਗ, ਫੰਗਨੋ ਸੁਥਾ ਸੁਥੁ ਯੋਧ,
 ਫੰਗ ਨਾਧਾ ਫੰਗਨ, ਫੰਗਨ ਰਫਾ ਫੰਗਨ ੧੦

(૫૮)

ઠાકા ઠીસકા ધન હરે, ઠોપત ઠીસકો હેત,
 મીઠા વચન બોલકે, જગ અપના કર લેત ૧૧
 મગજ નેહનુ પરત વશ, તેનો ચો વિશ્વાસ,
 પવન કદી વૃદ્ધિ કરે, કદી વૃદ્ધિનો નાશ ૧૨
 કાવે ચઢેલા કાધીને, દીગે નહિ ઉપદેશ,
 તેવ તપે જળ છાટતા, સળગી ઉઠે અગ્નિ ૧૩
 પરણીને ઘર માડતા, સદા સદનતા તાક,
 પરદયા પહેલા પોષતા, સાચુ તાણે નાક ૧૪
 ગાળો સહન કરીયે મદા, ગાળે ગુમરા ન થાય,
 જે ગમાર જન ગાળ દે, ગુણ તેનુ મધાય ૧૫
 જીવન જોળન રાજમદ, અવિચલ રહે ન કોય,
 જો દિન જાય સત્મગમે, જીવનકા રૂઝ સોય ૧૬
 મન વિનાના પ્રેમમા, મજા ન આવે લેશ,
 હુણુ વિનાની રસવતી, ખાતા ન આવે ટેશ ૧૭
 ભાગ્યહીન કો નહિ મીલે, લવી વસ્તુકા જે ૧,
 દ્રાક્ષ પાક જળ હોત હૈ, હોત કાક ચ ચુમે રોગ ૧૮

મો પીયઃ નર માસરે, સાધુશુ સ્ત્રીર વાસ,
 એ જુ હોય અગ્રજામણા, તે માટે ગિરવાન ૧૯
 જ્યાં એ ઉલટે નહિ, ઉલટે એ અહા,
 જ્યાં એ ભુટે નહિ, ભુટે તો અહા ૨૦
 દીકર નળકો ખા રતી, દીકર મગધા પીર,
 દીકર બી મારી ઠટે, ચોટી અન્ના દહીર ૨૧
 દુર્ગા દુર્ગા મીતની દુ-છે, છતની લળી ખનુર,
 મટે તો નન બરસુર છે, પટે તો અન્નાસુર ૨૨
 લગા જણાઈ નર દુ- , બહા ન માલે જોવ,
 દીરા ગુખરે ના કરે, જાજ હમા । મોલ ૨૩
 નહેવા પાત્રી નિમળા, બધા ગદા હોય,
 સાધુ તે દીરવા બગા, હાથ ન લાગે ઠોય ૨૪
 પન્નાસુદમા નજલી-તુ , જમનિ, આતમ પીકે છુ
 જરિના પાદ નતમાર , ગુપિનામે જનકુખાના
 જ જા જાણુ જ જાણમે , જ જ રમે છુ જાણ ૨૫
 જાણુ જ જાણી દરો, જા દરો જમ જાણ ૨૬

પુરી દુર્ગન કી પ્રીતડી, બલો સન્નને ત્રાસ,
 બાદલ ન્યુ ગરમી કરે, તળ વરસની દી આસ ૨૭
 સત વચન વરસા સુધા, સોતા કુળ સમાન;
 નકા મોસમ કકણા, પઠે ન મટમે જ્ઞાન ૨૮
 સપ કરે સપત્ત બડે, ઘટે ધરે મન રીસ,
 હોય અક મુખ ફેરવે, તેસક ઠે છતીસ ૨૯
 અધિકાર હો પાવ કર, નિમા ન કુચ ઉપકાર,
 તાઠે લી અધિકાર મે, ન રહો આદિ અકાર ૩૦
 ગોધન, ગજધન, રત્નધન, કચન ખાણ મુખાણ,
 જખ આવે સતોપ ધન, સળ ધન પૂજ સમાન ૩૧
 ઉટે કુપે તે પડે, લે કરતો મત ભગ,
 ભવોભવદુ ખીચો તેસમે, દુલગહો સદ્ગુરુ રાગ ૩૨
 માલા તો બલી કાપડી, ખીચમે પોયા સુત,
 માલા ખીચારી કયા કરે, જપને વાલે કપુત ૩૩
 મન્ય પન્ય મળ જમત છે, બાત બતાવન દોય,
 મુખ દીને મુખ હોત છે, દુખ દીને દુખ હોય ૩૪

ખટ મીઠે ચરપલે, હો અશુભ કે બીચ,
સત ઠહે સુણો સતડી, મીલે કીચમે કીચ, ૩૫

સાધુ વેા જો સાધે ઢાયા, ઠોડી એક ન રાખે માયા,
લેવે એક ન દેવે હોય, સોય નામ સાધુકા હોય ૩૬

સાકર તજે ન સરસતા, સોમજ તજે ન ઝેર,
સમજન તજે ન સમજનતા, દુર્જન તજે ન વેર ૩૭

પરમેશ્વરને પ્રીત, ઓર પરનારી સે હસના,
તુલ્કમી હોતુ ના બને, આગે ખાના ઓરલસના ૩૮

એક રૂપેયો સાપડે, નાણાવટુ ન થાય,
મળે સુઠનો ગાગડો, ગાધી નહિ ચવાય ૩૯

આ જગતમા અભિમાન તો, કદી ન કરયો હોય,
ચેર તણે માથે કહા, સવાચેર પછુ હોય ૪૦

કૃતપ્નીને જો ગુણ કયો, વસ્તુનો વણસાડ,
ગધે ખાધુ ખેત તે, નહિ પુન્ય નહિ પાડ ૪૧

થો ય ખરચ કરવુ બહુ, બધુ અધિક નહિ બાધ,
 લેખન બરી લખવુ બહુ, નહિ રેહી રૂશનાઈ ૪૨
 કમી જાણે ઉપયોગ તો, નિરૂપયોગી ન જણાય,
 વાકાના પેઠા બને, મીઠે પામતા ધાય ૩૩
 જે ઉપયોગ ન આવડે, અપાર ઉપજે શોક,
 જાણે આ જન જાખવુ, મુખ ઉપર મૂરખ લોક, ૪૪
 સરેવ જે માથે રહે, તેમા ખટપટ થાય,
 દાત નજે એમદિન, જરૂર હુમ દણાય ૪૫
 તમા ન તણજે તેજની, જેની જરૂર નદાય,
 જળ માથે રીસાઈને, કહો મચ્છ કયા જાય ૪૬
 જેની ગરજ પડે મદા, તેને ઠેમ ન તથ,
 જાણે છે ઘર જાન પાત્ર, ઘરમા એજ રખાય ૪૭
 આટી કા? અક વધી, હુમ પડે ન પુજાય,
 તાળીને તોડે નહિ, તો ઘર હુર ચલાય ૪૮
 અતિ ઘણું વહિ તાણીયે, તાણ્યે તુડી જાય,
 તપ્પા પડી જે તાપીયે, વન્ને ગાક રહી જાય ૪૯

દિવસ રૂંદે તો દિલ ત્રિપે, અવળા સુએ ઉપાય,
 કાપી 'વાદીનો' રહીયો, સુશઠ સર્પ સુખ લાય ૫૦
 સાત પેતના ચર્વ જન, ડીમત અછલ તુલ્ય,
 સરખા ઠાગળ દુડીના, આઠ પ્રભાવે મુલ્ય ૫૧
 ચોંચ ગીતે ઉપયોગથી, દુર્ગુણ પણ વખણાય,
 કુઠીયે દોષ અમત્ય પર, તો તે શુણ દહેવાય પર
 નરમ ગરમ મલીને નીલે, નીલે ન સરખા બેય,
 રહે રાખમા દેવના, દારૂમા ન રહેય પઠ
 તિર્ગા પર ગુરા મદુ, મળળ પર નહિ ઠટાક,
 જમની સુશઠ પર ગુરીપણ, પણ 'શ્વાન' સીમે પે રાક ૫૪
 જુગ જોવાતુ જુઓ, જાધુ જુઠમાં લાય,
 વીંટી કરટે ભાડને, આથે જુગ મનાય ૫૫
 જેતુ માન્ય જે કહે, દહી પીએ ન હરાય,
 રીપક પ્રાટે કોકડગ, રવિ વિષુ ગત ન લાય ૫૬

૧ ખરી ૩ કા ૮ ગગ ૪ ખીજાલી ૫ દુરિ

વગર બુદ્ધિએ જોઈથી, થતું હોત જો કાજ,
 વાધ વફને વાહરા, કરત જગતમા રાજ ૫૭
 જ્યાં જેનો જયો વસે, તે સ્થળ તે બજવાન,
 બજારમા બજા શાહનુ, રાનીનુ બજા રાન ૫૮
 દુર્જનને શુભ દીછયે, કરે આપ અપકાર,
 પ્રથમ હથે દેનારને, મક્કંટ કર તરવાર ૫૯
 દુર્જનને શુભ દીછયે, ઉગે દુરમન યામ,
 વાધ પુરેલો ખાજરે કાઢનારને ખાધ ૬૦
 શકને તો શિક્ષા વિના, કંઈ ન આવે જ્ઞાન,
 કહી વશુને કરગરી, તો ન તજે તોજ્ઞાન ૬૧
 શુભી જનમા અવશુભ કહે, તે અવશુભી પ્રમાણ,
 કડવી સાકર ને કહે, જન તે રાગી જાણ ૬૨
 દુર્જન કૃત નિહા થકી, મળે ન સત્જન માન,
 નિદ્રિયુવક જિનેશને, પણ જશ ગામ પજહાન ૬૩

૧ જ નવીનુ ૨ વારો ૩ શુભો ૪ સુખ
 ૫ દુનિયા

મુખ શી રીતે પામીયે, સંજીવ દુષ્ટનો સુખ,
 ખારજ પાસે બેસીયે, વાગે કાંટા અંગ, ૬૪
 ન મળે પર પોતાતણુ, દુર્જન હેતા નાર્ય;
 કાપે સીંચે લીમડો, પણ આપે ઠડવાસ ૬૫
 સકટની શંકા ધરે, તેથી ન કાઈ કરાય;
 ગીખે તરવા શી રીતે, જો જલમા નહિ જાય ૬૬
 જેસે જલરહે જોરસે, સોજનકી રૂચી જાય,
 તેસે ડુકમં કે ઉદયમે, ધમં વચન ન સોહાય. ૬૭
 રતરૂપર સરોવર સંતજન, યોધા વરસત, રંગેહ,
 પરમારથ કે કારણે, ચારે ધરી છે દેહ ૬૮
 કેહ કામ અવ્યાસના, પણ નહિ બુદ્ધિ પ્રકાશ,
 નટ્ટી નાથે દોરપર, અકલ્પ નહિ અજનાસ ૬૯
 અપજશ પણ શુભ કામનો, અપજશ નહિ ઉભાસ,
 અદરમા સો શુભ મળે, કાજળની કાળાય ૭૦

નિંદા તેની નવ ગમે, લેમા લેને સ્વાદ;
 નિંદા ક્રીધે બ્યસનની, બ્યસની ધરે વિપાદ ૭૧
 શબ્દ કાજ કરનારના, રખાણ નિંદા ધાય;
 જાનેયા ઝોરવ જમે, ગાંઝો પણ તે ખાય ૭૨
 ભળીયાથી સો કાંઈ બીદે, નિર્જાને જ નદાય;
 વાઘતણેા મામે નહિ, લોગ ભરાની માય ૭૩
 પેસાનેા વળી પદવીનેા, વિશેષ થયેા વિશ્વાસ;
 શવજુ કેરી ઝલિ પણ, પગમા પામી નાશ ૭૪
 વિણ બુદ્ધિનુ માનરી, સમજેપણુ સમાન,
 વાનરને પણ ઉ જુઓ, હાથ પાય મુખ કાન ૭૫
 ઘોઠ ન કરીયે પ્રથમથી, લાલ થયે કે હાણ,
 જગમાં મુરખ જન કરે, મુખા પ્રથમ મોઢાણ ૭૬
 બીજાનું વાકું કહે, મુરખ જગ મોઝાર,
 ઉંટ ન જાણે આપના, વાકા અમ અદાર ૭૭
 નવ સમજે જાવાયને, કરે કાંઈનું કાંઈ,
 કાનસ સળગાવે કહું, નાખ્યુ લડકા માલી ૭૮

છોટા જનને આશરે, નસે ન મોટા કોય,
 હાથી નાની હોડીયે, તરત હુખાડે 'તોય ૭૬
 મોટા તણી લડાઈમા, છોટા જન હુકાય,
 પંડેપાડા જ્યાં લડે, અંક તણે સુધ થાય ૮૦
 ઉત્તમ જન હલકા પડે, તોયે જાય તે જાય,
 છેક ન છોટા જાણવા, જાગ્યું તો જો જરૂર ૮૧
 જ્યોતિષથી જો જોવિયો, જાવિધ્ય જાણે કોય,
 તો જોવિની પુત્રીને, રહાયો નવિ કોય ૮૨
 મુઠ ચોરના મત્રથી, માણસ મારી ચકાત,
 પગાર સધળા સૈન્યનો, મત્ર શાસ્ત્રીઓ ખાત ૮૩
 સગ અધર્મીનો કરે, ધર્મી પશુ પીડાય,
 તેમ ચોરની સગતે, શાહ કેદમા જાય ૮૪
 જલે કોય જુડા જલા, તોયે જાઈ તે જાઈ,
 દાંત હુખાવે જીભને, તોય દાંત મુખદાઈ ૮૫
 દડવો કોય લીમડો, ગીતજ જેની છાય,
 જધુ કોય અવોલડો, તોજો પોતાની જાય, ૮૬

તીર્થે પાપ ટળે નહિ, જો મન મેલ ન જાય,
 ખાળ કુડીનું હાંકલું, ધોએ દિપર સુ યાવ ૮૭
 જુદા સ્વભાવના જનો, દેખી ન ધરવો ખેડ ;
 તીખા, ઠંઠવા ને ગળ્યા, તરૂંપત્તમાં પણ ભેડ. ૮૮
 સત્યજન સૌના સ્નેહી પણ, દુષ્ટ તણે મન ઠાળ,
 જગતે અહુ છે સૂયં પણ, પુવડ ગણે વીકરાળ ૮૯
 ગમે નહિ ગખીર જન, કુર્જનના અવાજ,
 શ્યામ બમે સો સામટા, ગણે નહિ ગજ શાજ ૯૦
 બહુ જન મળીને કરે, તે એકે ન કરાય;
 સાવરણી ધર સભજ કરે, મળી એકે સુ યાવ ૯૧
 અશક્ત પણ શક્તિ ધરે, કરે સુખ સખમ,
 જાય આધળો કાશીએ, ધરી હુલાને સ્કન્ધ ૯૨
 સત્યવાદી સાચુ વરે, હૃદયે ન પરીયે રાખ;
 નાક વિના નકટા દીસે, હપંબુનો ચો દોષ ૯૩
 જુગારી કર નખડી, મકટ કંઠે હાર,
 ઘેલી માથે બેડલુ, રહે કેટલી વાર ૯૪

દુરા ઢાકણ ઢાકણ, ખેતરે ઢાકણ વાડ,
 બાપનુ ઢાકણ ખેટડો, ઘરનુ ઢાકણ નોર હપ
 કઞીર કાયા કુતરી, કરત, બજનમે બગ,
 જરા સા દુકડા હાલકે, કરો બજન નિ શકે હંદ
 નાથ વિનાનો બગદીયો, નાથ વિનાની નાજ,
 વટીજતા વાર શી, સમજુ ઠરો વિથોર દંડ
 અધર એકે ન આવડે, પણ અસિમાન અપાર,
 જગમા તેને નાણવો, સો મુરખ સરહાર હંદ
 અવગુણ ઉપર ગુણ કરે, એ સમજન અજ્યાસ,
 મુખક જો સજગાવીએ, આપે સરસ મુવાસ હંદ
 આવ નહિ આદર નહિ, નહિ નુયનમે નેહ,
 હસ ઘરકણુ ન લાઈએ, કચન વરમે મેહ ૧૦૦
 એક અવગુણે આપણુ, આણુ બગડે અગ,
 ચપટી હજાર નાખતા, જેમ ખીચડીનો રગ ૧૦૧
 કપડુ ચોરી હામ માગે, હાલો એવો દરજી,
 એવા પાસે ક્યારે જઈએ, પુરા હોઈએ મરજી ૧૦૨

કળીર કહે કમાલકા, દો બાતે રીખડે,
 કર સાહિબકી બદગી, જુખ્યાઠે આજ દે ૧૦૩
 કશુ ન નીપજે એકઠી, દોગટ મન કુલાય;
 કમાડને લાગુ મળી, ધરનુ રક્ષણ યાય ૧૦૪
 લખ લખ ભેગી જગમુર, જળ લગ રહે ઉઠાય,
 જળ ભેગી આશા કરે, લખ ભેગી જગ દાય ૧૦૫
 જેવા બીજને વાવયો, તેવા ઉગયો આડ,
 આંખાનુ દુખ વાવયો, તે ઉગયો નહિ લાડ ૧૦૬
 જે ધર જિનમ દિર નહિ, જે ધર નહિ મુનિદાન,
 જે ધર ધર્મ કયા નહિ, તે નહિ પુન્યનુ રધાન ૧૦૭
 ધનવત ઠેા કાટા લગા, ખમા ખમા કરે લોહ,
 ગસીબ પર્વતસે ગીરે, આવ ન પુછે કોઈ ૧૦૮
 નાચે કુદે તોડે તાન, દુનિયા દેવે ઉસકે માન,
 રીત સ તોષ ચુપકી ધરે, દુનિયા ઉસકી મશકરી કરે
 ધરકી નિહા જે કરે, કુડા દેવે આજ, ૧૦૯
 મર્મ મકાસે પારકો, તેથી બડો અગળ ૧૧૦

(૭૧)

નેલંજી નર લાજે નહિ, કરોને ઠોડી ઉપાર્ય; ૧૧૦
 તાક' કપાયુ તો કહે, અ ગે ઓ ઓ ભાર. ૧૧૧
 નીચુ જોઈને ચાલતા, ત્રણ ગુંથ મોટા હોય, ૧
 કાટા દોડે દયા પડે, પગ પણ નહિ ખરડાય ૧૧૨
 પુરવ દેખા પશ્ચિમ દેખા, દેખા મુલક શણેકા, ૧
 એવીનોકા વિશ્વાસ નહિ ઠરના, અ ધા હુલાકાર્યેકા ૧
 સમજ પોતે સુધરીયે, સંદુ જન નહિ સુધરાય, ૧૧૩
 પગે પગરખા પહેરીયે, પૃથ્વી નહિ ઠકાય ૧૧૪
 ભત ન પુછો સાધૂકી, પુછી લીછયે જ્ઞાન, ૧
 મોલ કરો તરવારકા, પડા રહને દોખ્યાન ૧૧૫
 તુલસી વહાં ન જાઈએ, જહા આપકો ગામ, ૧
 દામ મટયો તુલસી મટયો, બયો તુલસીયો નામ ૧
 ચોતુ ઘસાય રૂપુ ઘસાય, ઘસાય પત્થર પાણીયા, ૧૧૬
 એક જે ને ત્રણ ન ઘસાય, બેહોરો સોની ને વાલીય ૧
 રાત ગમાઈ સોય કે, દીન ગમાયા ખોય, ૧૧૭
 દીરા જેસા મનુષ્ય ભવ, ઠોડી બહલે જાય ૧

મુખમા સાજરે બારણા, દુ ખમા સાજરે માથ, ૧
 બાધવ ત્યારે સાજરે, માથે વાગે ધાય. ૧૧૯
 કરે કદમા પાકવા, દુર્જન કોડ ઉપાય,
 પુરયવતને તે સવિ, મુખના કારણ ધાય ૧૨૦
 ચતુરને ચિતા ઘણી, મુરખને નહિ લાજ,
 બહી ભુરી ભણે નહિ, પેટ સયોગ કાજ ૧૨૧
 જાત જાત સજ એક છે, જતલાવન મેં ફેર,
 એક પવન વાદલ મીલે, એક હી કેવ વીખેર ૧૨૨
 વા ફેરે વાદળ ફેરે, ફેરે નહીના પૂર,
 સમજન બોલ્યા નવિ ફેરે, પશ્ચિમ ઉગે સુર ૧૨૩
 જાણુ આગળ અજાણુ યહજે, તત્વ લીજે તાણી,
 સામી ધાય અભિ, તો આપણે મહજે પાણી ૧૨૪
 ચકતો હયાના ચાકડે, મરતો પલકમા માનવી,
 રટતો નહિ જિન નામને, તો ધુળ જિંદગી જાણુવી. ૧૨૫
 સિદ્ધ મુછ મોર ગમણી, કશી ધન સતીનાર,
 છુવ ગયે પરકર ચઢે, તેમ હાત્રિય તલવાર ૧૨૬

ચતુરાઈ યુદ્ધે પડી, ધિછ પડયો અવતાર,
 તુલસી પ્રભુ ભજન વિના, ચારે વરણ ચમાર ૧૨૭
 અતર શુદ્ધ કર્યા વિના, પ્રભુ ભજવા તે વ્યર્થ;
 ઔષધ સેવે શુ મશે, પળાય નહિ જો પથ્ય, ૧૨૮
 નિદા હમારી જે કરે, મિત્ર હમારા હોય,
 સાબુ દેવે ગાંઠડા, મેવ હમારા ધોય ૧૨૯
 -ઈ સાધન માનજો, સદ્બોધ સામળવા,
 ચણની બક્ષીસ છે, સન્માર્ગ પર વળવા ૧૩૦
 હાથનુ બૂપણુ સદા, સત્કર્મ તેમજ દાન છે,
 જેણે ધયો નહિ ધર્મ, તે માનવ નહિ, હેવાન છે ૧૩૧
 જેના હૃદયમાના વમી, શુભ ધર્મ કેરી લાગણી,
 એવા કપુતનેજન્મ દેતા, રહેજે જનેતા વાઝણી ૧૩૨
 હોઠ લાજ માયા તણ, તળયો સિંહાસન રાજ,
 એક પ્રકૃતિ ના તણ, તેથી ભયો અકાજ ૧૩૩
 ધન દેકર તન રાખીએ, તન દઈ રાખો લાજ,
 તન ધન દોનો હીજીયે, એક ધર્મ કે ઠાજ, ૧૩૪

મુંદર ભાવના

હે જીવ ? મહાન પુણ્યના હિરણ્ય, આ
કાળની રમડપટ્ટી પછી તને આપણે, ઉત્તર
પાથે ઇદ્રિયોની સાનુકુળતા અને દેવશુદ્ધ
શુભ સંયોગ આદિ ધર્મસામગ્રીથી ભરપૂર
અમુલ્ય માનવજીવની પ્રાપ્તિ થઈ છે તો
દુર્લભ સામગ્રીવાળા માનવજીવનને પ્ર
વ્યતીત ન કરતા તે તે સામગ્રીઓનો સફળ
કરી અનંતકાળથી સાર સમુદ્રમાં ફેળી
તારા આત્માનો તેમાંથી ઉદ્ધાર કરવા કમ

વળી સ સાર પી અસારતા, લક્ષ્મીની અ
આસુખ્યની અસ્થિરતા, સ્વાર્થી રનેહીઓની
પરાયણતા, કામ્યોની કુરતા, વિપયોની વિ

એને કુમંત્રી ગહન ગતિ આદિ વસ્તુઓનો
 એમનતામા વિચાર કરી તે તે વસ્તુઓની અનિ-
 ત્યતાની આત્માને પીછાણ કરાવ જેમ જેમ
 વસ્તુઓની ઘણુમ ગુરવાને સમજતો બાવ તેમ તેમ
 તે તે વસ્તુઓ ઉપરનો ઘેરો મોહ ઉતારી
 પાપારહોમાથી જેટલુ બચી જવાવ તે'તુ બની
 ધર્મની આરાધનમા તત્પર બન

૦

~

૦

અરે ચેતન ? તુ એકલોજ આવ્યો ઠે જવાનો
 પણ એકલોજ કાઠ કાઠતુ કાઠ નથી, હો
 પોતપોતાના સ્વાર્થમા રમે છે ત્યાસુધી તારી
 પાસેથી કાઠ સ્વાર્થ સંપાતો હશે ત્યાસુધી તારા
 સ્વજન સુબધી અગર મિત્રો તારૂ માનતાન
 ઠરી તારી બગર અતર પૂઠતા રહેશે પણ પોતાનો
 સ્વાર્થ નહ ધતા તને છોડી દેતા તેમને જરાપણ
 વિડંબ નહિ હાગે આ બધી વસ્તુ શું તુ તથી
 સમજતો ? અને એ સમજે છે તો પછી માફ

જોવા નિશ્ચયપૂર્વક હાદિક પશ્ચાતાપ ॥ મુદેવ,
મુગ્ધ અને મુધર્મના રૂપને જોળખ, સમ્યકદર્શન
જ્ઞાન અને ચારિત્ર જે રત્નત્રયીની આરાધનામાં
ખૂબ રક્ત બન, કારણકે જે રત્નત્રયી અને
તત્ત્વત્રયીની પ્રાપ્તિ અત્યંત દુર્લભ છે

૦ ૦ ૦ ૦

તદુપરાત ગમે તેવા પણ કફોડ સંભોગોમાં
પણ ધર્મની વિરુદ્ધ ન જવાય તેની ખૂબજ કાળજી
રાખજો જોતલું તો ખ્યાલમાં રાખજો કે કદાચ
પ્રબળ પાપોદયને લીધે અગર અશક્તિ આદિના
કારણે તું ધર્મ ન કરી શકે તો બહુ ચિંતા કરવા
જેવું નથી પરંતુ તારા હાથે એક પણ અધર્મનું
કાર્ય ન થાય, બીજા પાસે ન કરાવાય અને
તેવા અધર્મના કાર્યને કરનારાઓની અતુભોક્તા
ન થઈ જાય તેનો ખૂબ ખ્યાલ રાખજો આ
મુદર દિશાને જો તું ભૂલ્યો તો સમજી લેજો કે
ગે.સાવમા રૂંચો અને રૂંચ્યા પછી માનવભવતું

(૭૬)

રવનુ પછુ દુર્લભ થઈ પડશે માટે માનવભવની
ફરી પ્રાપ્તિ થાય એવીજ કાર્યવાહીમાં ભાગ લેજે.

૧ ૨ ૩ ૪

હે ભાગ્યશાસ્ત્રી ! વીતરાગશાસન જેવું અતું
પમ અને અભોક્ષશાસન, તારા પ્રબળ પુણ્યોદયથી
તને સાપડ્યું છે એ શાસનની કદર કરી લેત,
મન અને ધનથી એની જેટલી મેવા બળવી
શકાય એટલી બળવી લેવા ભાગ્યશાસ્ત્રી જન
જેટલા અશે એની સેવાથી તું વચીત રહેશે
તેમજ ન તારા આત્માને નુકસાન છે શાસનને
કાંઈપણ શુભાવવાનું નથી વીતરાગ શાસનની
સેવા ઉઠાવનારા તથા પ્રસંગ આવે તેને માટે
પ્રાણ પછુ પાપનનારા હજારો નરવીરો આજ
શાસનમાં પાડ્યા છે પાઠે છે અને પાડશે માટે
તું એની મેવા ન કરીશ તો આ શાસનનું શુ
યમે એવી જેટી ચિંતા અમર જોડું ધમક
કરીશ નહિ, તારે તારા આત્મના હૃદયોજના એક

૧) સ્વીકારી આત્માનું ઘોડે ઘણે અગ્રે
પાણ કરવાનું ચુકીશ નહિ : । ।

ચેતન ! આ સ સારની જોડી મારું
પાસમા ફસાઈ, જાનબૂલો જની જો આ
જાવના ભાવી લવનને ધમંથી જોતપ્રોત
જુ રો સમજ લેજે કે દુર્ગતિનો મેમાન
નેક દુ જોનો તુ ભાગી યઈશ જો નિ સ
૧ છે

હિતશિક્ષાં છત્રીશી

(સામળે નું સજની મેરી—એ રાગ)

સામળને સજન નર નારી,
હિત શિખામણ સાગીજી,

જીસ કરે દેતા શિખામણ,
ભાગ્ય દયા પરવારી,

સુધને સજનને રોડ વિરૂદ્ધ નિવાર

સુધને૦ ૧

સુરખ બાળક ભાગ્યક વ્યસની,

કાડ ને વણી નાડીજી,

તો સસારે સદા સુખ વાણી,

ચેતુની સજતિ નિવારો સુધને૦ ૨

વેશ્યા સાથે વલુજ ન કરીએ,
 નીચશુ નેહ ન કરીએ છ,
 ખાપણ આવે ઘર ધન બારે,
 છવિનને પરિહરીએ મુખ્યજે० ૩
 કામવિના પર ઘર નવિ જઈએ,
 આજ ગાજ ન હીજેછ,
 બગીચા સાથે બાપ ન બરીયે,
 કુદુબ કસક ન હીજે મુખ્યજે० ૪
 દુઃખન શુ પરનારી સાથે,
 તણએ વાત જોડાતેછ
 માત જહેન શુ મારમ બતા,
 વાત ન કરીએ રાને મુખ્યજે० ૫
 રાજા રમણી ધરનો સોની,
 વિશ્વામે નવિ રહીએછ,
 માત પિતા શુક વિષુ ધીલતને,
 'શુદ્ધની વાત ન કરીએ મુખ્યજે० ૬

(૮૫)

મહાદેવના કુ ધામ ન જઈએ,

આઠ તળે નવિ વસીએછ,

હાથી ઘાણ ખાલી જાતા,

દુર્જનથી દૂર ખસીએ, મુલુને ૭

સમત કરતા સીમ ન ઠરીએ,

જય મારા નવિ જઈએછ,

જે જલુ વાત કે છૂંકા ઊઠી,

વીકા દેખા નવિ સ્વીએ મુલુને ૮

દુઝાલ વિલુ વાત ન દગીએ,

હજી વિલુ નવિ જમીએછ,

પત રિધાનો મદે પરિહરીએ,

નમતા સાથે નખીએ મુલુને ૯

મૂઝા જેની રાજ પડિત,

હાથી ફરી નવિ હસીએછ,

દાથી વાપ સરપ નર વડતા,

દેખીને દૂર ખસીએ મુલુને ૧૦

૧ અભિપ્રાય

ક્રૂપા કઠિ દાસી ન કરીએ,
 કેદ કરી નવિ જમીયેલ,
 વગે ન કરીએ ઘર વેચીને,
 'ભુગટ્ટે નવિ રમીએ મુણ્ણે ૧૧

ભણતા શુણતા આજસ તલએ,
 લખતા વાત ન કરીએલ,
 પર દસ્તે પર દુકાને,
 આપણુ નામ ન ધરીયે મુણ્ણે ૧૨

નામું માડીયે આજસ હડી,
 દેવાદાર ન યધએલ,
 કદ બધાદિક સ્થાન વલ,
 દેશાવર જઇ રહીએ મુણ્ણે ૧૩

ધનવતોને વેશ મલીનતા,
 પગ શુ પગ ધસી ધોવેલ,
 'નાપિત ઘર જઇ ચિર મુલ્યવે,
 પાણીમા મુખ જેવે મુણ્ણે ૧૪

૧ ભુગટ્ટ ૨ દગમ

(૮૭)

નાહવણુ ઢાતણુ મુંદર ન કરે,

બેઠા તરણા તોડેછુ, -

લોપ ચિરામણુ નાગો મુવે,

તેહને લક્ષ્મી છેડે મુણુજો ૧૫

માતા ચરણે ચિરા નમાવી,

બાપને કરીયે સલામોછુ,

દેવ ગુરુ ને વિધિએ વાદી,

કરે સંસારના કામો મુણુજો ૧૬

બે હાથે માથુ નવિ ખાળીએ,

કાન નવિ ખોતરીએછુ,

ઉભા હેઠે હાથ નવિ દીજે,

સામે ગુરુ નવિ તરીયે. મુણુજો ૧૭

તેલ તમાકુ ફરે તણયે,

અણુગળ જલ નવિ પીજેછુ,

કૃષ વતી સતિને ચિખામણુ,

હવે નર લેગી દીજે મુણુજો ૧૮

સસરો મામુ જેડ જેઠાણી,
નણદી વિનય ખેમા મુકેણ,

શાણપણે શેગી સચરતા,

ધતુરા ચાત ન મુકે મુજને૦ ૧૮

નીચ સાહેવી શુ સગ ન મીજે,

રપરમદિર નવિ જમીયેણ,

ચાત પટે ધર ગદાર ન જઈએ,

સદને જમાડી જમીયે મુજને૦ ૨૦

ધોબણ માવણ ને સુધા જ

જોગણ સગ ન કરીયેણ,

સહેજે ઠોઈ માળ ચઢાવે,

જોનડ ત્યાને ઠરીએ મુજને૦ ૨૧

નિજ ભરથાર ગયેા દેગાવર,

વતવ શણગાર ન ધગીયેણ,

જિમવા ન્યાન વિયે નવિ જઈએ,

ફજન દેખી ઠરીયે મુજને૦ ૨૨

૧ નાંદ ૨ પાતે મીઠ ૩ ત્યારે

પર શેગી ગરબો ગાવાને,
 મેળે ખેલે ન જામ્યેલ,
 નાવણુ ધોવણુ નદી કીનારે,
 જાતા નિર્વાળા ધમ્મજે મુણ્ણે ૦ ૨૩

ઉપડતે પત્ર આવ ચલીને,
 હુનર સદુ ગીખીરેલ,
 સ્નાન મુવસલ રસોઈ કરીને,
 દાન મુપાને દીરે મુણ્ણે ૦ ૨૪

શોક તણા લધુ બાળક દેખી,
 મ ધરો ખેદ હેમામાલ,
 તેહની મુખ ચીતલ આશીયે,
 પુત્ર તણા જળ પામે મુણ્ણે ૦ ૨૫

બાર વરસ બાળક મુરખડિમા,
 જે જે સગીળા કહીયેલ,
 સજિ કરે મુખ લીલા પામે,
 ખેદ કરે હુ ખ લડીયે મુણ્ણે ૦ ૨૬

નરનારી બેઠને ગીખામણ,
 મૂખ લવરી નહિ દસીયેલ,
 ન્યાત મગાના ઘર છડીને,
 એકલડા નવિ રહીયે મુણ્ણે
 વમન કરીને ચિતા કાળે,
 નળગે આસન ભેમીલ,
 વિદીશે હસિણ દિશ અધારે,
 બોટયુ પશુએ પેસી મુણ્ણે
 અણુભણે સતુવતી પાત્રે,
 પેટ અણુરણ વેલાલ,
 ૧આકાશે ભોજન નવિ કરીએ,
 બે જણ બેસી ભેળા મુણ્ણે
 અતિસે ઉતુ ખાડે ખાડે,
 શાક ધણુ નવિ ખાવુલ,
 મોનપણે કોઈગણુ વર્નિ,
 જમતા પહેલા નહાવું મુણ્ણે

ધાન વખાણી વખોડી ન જાણુ,
તડકે બેસી ન જમવુજી,

માઠા પાસે રાત તણને,

૧ નરણા પાણી ન પીવુ સુણજો ૦ ૩૧

ઠઠમૂળ અબક્ક્ય ને બોબો^૨,

વાઘી ૨ વિદલને વરજોજી,

જુઠં તજો પર નિદા હિંસા,

જો વળી નરબાવ સરજો સુણજો ૦ ૩૨

નત પમથજખાણુ ધરી ગુરૂ હાથે,

તીરથ જાત્રા કરીજોજી,

પુવય ઉદય જો મોટો પ્રગટે,

તો સઘવી પદ ધરીયે સુણજો ૦ ૩૩

મારગમા મન મોકજી તાખી,

જાહુ વિધ સઘ જમાડોજી

૧ જુને^૨ ૨ લીડ

૬૫ દહીં ૨

(૬૧)

સુરવોદે મુખ સઘળા પામે,
પણ નહિ એવો દહાડો મુણ્ને૦ ૩૪

તીરથ તારણ સિવમુખ કારણ,
સિદ્ધાયલ મિત્રનારણ,
પ્રભુ પાકને શુષ્ક એણે લવજલ,
તરીએ એક અવનારે મુણ્ને૦ ૩૫

લોકિક લોકોત્તર હિત શિશુ,
છત્રીસીએ બોલીછ,
પકિતથી શુભ વીરવિજય મુખ,
વાલી મોહન વેની મુણ્ને૦ ૩૬

(૯૩)

ચેતનને ચમકી

(ગામ-એક ૩ સામાન સન એક દિન થતા રહ્યાયેગે)

મોહસે તેશ કમાયા, ખન થહા રહ જાયગા,
પ્રેમસે ખતિ પુટ ઈયા, તન જલાયા જાયગા,
મુજુ જનનકી ભાવનાગિન, પરસોકમેં કયા પાયગા,
કુચ્છ કમાઈ થહા ન ઈની, ખાલી હાથે જાયગા .
મોહસે૦

જન્મ માનવકા અપૂરવ, પા દે કર જગકા જલા,
મત ગવા ચોટે ઈમીકા,

હવન થહ ઉક જાયગા,
જુઠ છોટો ચોરી છોટો, છોડ દો પરહારકો,
માયા મમતાકો તબે તબ,

મુખત ઝટ દો જાયગા મોહસે૦

૧ ખાળી નાખવામા આવશ ૨ દબાવે

૩ પારકીલી

(૬૪)

તન દેના છે પન દેના છે, સ્થિર કોઈ જગમે નહિ,
પ્રાણ પ્યારા પુન ^૧દારા, સખ ચહા રહ જાયગા,
જ્ઞાન ધરશે ધ્યાન ધરશે, ^૨શ્વરભુમે કરશે કૃત્તિ,
અપલ જગદી સખહી બાણ,

ગછીનકમે ઉડ જાયગા મોહને૦ ૩
માત નહિ છે તાત નહિ છે, સુતનહિ તેરા સગા,
સ્વાથ^૩સે સખ અપને હોતે, અતમે દેતે દગા,
મોહમે કયો મર રહા છે,
ધ્યાનસે કર તન ^૪સદા,
તપ કરીલો જપ કરીલો,

ભજન કરલેલો નદા મોહમે૦ ૪
એકીલા ચહાપે તુ આયા, એકીલાહી જાયગા,
કયો પુરે તું કમ કરતા, નરકમે દુ ખ પાયગા,
વીરજન ઉપદેશ દેતે, જો થહ દીવમે હાયગા,
આત્મ કમલે લખિયે લીલા,

જલદી વો નર પાયગા મોહસે૦ ૫

૧ શ્રી ૨ ચારિત્ર ૩ ચોટી વારમા ૪ ચોક્ષુ

(૬૫)

શ્રી વીરનો અમૃત્ય મંદેશ

- ક્ષમા

ગગન—મહાશ

ક્ષમા છે સારખુત સાધન,
જગતની બાજ દરનાર,

ક્ષમા જવપાર કરનારી,
અરૂં એ તાવ તરનાર

૧

ક્ષમાધારી ગયા મુદ્દિ, *

ક્ષમા દાગી ગયા નરકે,

અરૂં મુખતુ ક્ષમા સાધન,
ત્યજી તે પ્રાણીઓ બનકે

૨

બનકતા તે ભમે ભવમા,

અટકતા મુદ્દિ જવપાથી,

ક્ષમા જેણે નથી બાળી,

કહું છું તારા દાવાથી

૩

- ક્ષમાથી કેવલીની^૧ ચર્ચ,
 મૃગા માતા ગયા મુક્તિ,
 ક્ષમાની ભાવના આવો,
 કહ્યું યાગ્યે કરી મુક્તિ ૪
 ક્ષમાવે તેજ આરાધક,
 વિરાધક અન્યથા ભણ્યો,
 સૂણી એ રૂઝ-પની વાણી,
 બલા હોઠો ગૂઢરે આવ્યો ૫
 ખરા શ્રી વીર ભજનારા,
 બને કેમ ક્ષાન્તિ તજનારા,
 બને ને ક્ષાન્તિ તજનારા,
 નહિ શ્રી વીર ભજનારા ૬
 ક્ષમા છે વીરનું ભૂપણ,
 તમે છે રીરના ભક્તો,
 ક્ષમાધારી ખરા વીરો,
 બનો કયા મહેલમાં રહ્યો ૭
 ૧ સતમ ૨ કલમુવની ૩ હાથમાં ૪ કોપ,

(૬૭)

ક્ષમા આત્મ કંમલ વિષે,
તહી જેના સદા દીશે,
વમે ત્યા આત્મલજ્ઞિ છે, ;
વળી ત્યા સુખ જ્ઞાનિ છે

ત્યારે તું શુ કરીશ

બુદ્ધિમાન માનવ !

શરીર ઝગોથી ઘેરાયે જશે, બહાલાઓના
ઉપાયો અદ્વજ થશે, વેદ ડોક્ટરો પોતાના છેલા
ઉપાયો અજમાવી હાથ ખ ખેરશે, સો રુનેલીઓ
ગમગીન બનશે, ત્યારે તું શુ કરીશ ? શ્વાસ ધુ નશે,
નાટોના ધગકાશ લુલ્હા હશે, દોઢ અનેરા જ
જલ્લકાશ વાગતા હશે, દશેદિશામા નાખી નજર
નહિ પહોંચે ત્યારે તુ શુ-કરીશ ? પાપના પોટલા
ખાધી પેદા કરેલા પૈસા, જગવા, મોટર, ગળીયા,

૧ સુખનો સમુદ્ર

કારખાનાઓથી પલકમા સદાને માટે જુદા પડવાનો
અવસર આવી લાગશે ત્યારે તુ શુ કરીશ ?

પ્રાણથી બહાવી મનાવી પ્રેમદા, અને કુમળા
બાળકોના માનેલા મીઠા સહવાસમાથી હ મેશાના
માટે છુટા પડવાનો અણુધાયો અવસર આવી
પહોચશે ત્યારે તુ શુ કરીશ ?

અથવા તો —

માથે ટાલ પડશે, કાનથી જોણુ સંભળાશે,
આંખે બરાબર મુઝશે નહિ, પાણી ટપક્યા કરશે,
નાકમાથી લીટ ચુસા કરશે, મોઢામાથી લાળ
ચાવી જતી હશે, ઉધરસ અને હમથી છાતી
ભરાઈ ગઈ હશે, હાથ પગની શક્તિ નરમ પડશે,
કમર વળી ગઈ હશે, લાકડીના ટેમ વિના ચાલવું
બારે થઈ પડશે, સહુ હાડ હાડ કરશે, સર્વથા
પરવશ બનવું પડશે, જીવન અકાંઠે લાગશે,
સ્વભાવ ચીડીઓ બની જશે, અને એકે ધારણા
સંજ્ઞા નહિ કરી ચકાચ ત્યારે તુ શુ કરીશ ?

વિચારે પ્રાણી !

આણુ બધુ બનતું દુનિયામા રોજ નજરે
 નેત્રાય છે જગતમા શુવેળી આવી સ્થિતી બનતી
 તારા ભેવામા આવે છે જુવાનીના ભેરમા અને
 ધનવાનપણાની મદાધતામા મહાલતાના ખુરા હાલ
 થતા નજરે ભેવાય છે

તારી આ દશા નહિ જ આવે જોવા બેસે
 રખે બેઠી રહેતો ? વિષમ અવસ્થા વખતે દીનતા
 ન આવે, પોષર ન કરવા પડે અને અશાંતિ
 પણ શાંતિ અનુભવાય એ માટે અત્યારથી કાઈ
 વિચાર કરી લે પાણી પહેલા પાળ બાંધના
 મમજદાર ગણાય, પાળ બાંધી નહિ અને પા
 બરાયુ, તળાવ ફાટયુ, અને ધોધ ચારે બ
 વહેવા માલ્યા તે વખતે પાળ નહિ બધ
 ધાર્યું મનમા રહી જશે, મનોરવો માટીમા
 જશે, આગા નિરાશામા ફેરવાઈ જશે તે
 પસ્તાવાનો પાર નહિ રહે, માટે સારી અવર

મળેલી શક્તિઓનો સદુપયોગ કરી સેવા માટે
વિચાર કર, સર્વ અવસ્થામાં કામ આવે અને
સર્વ સ્થળે નિશ્ચિત બનાવે એવું લાગુ ભરી હે,
પ્રભાદ નિદ્રામાંથી ધર્મ જાગરણમાં આવી જા,
પછી કોઈ પણ અવસ્થા તને સતાવશે નહિ,
સદા સુખ અને શાંતિ તને હોડશે નહિ, પુરે
પુરા આનંદને અનુભવનારો બની જઈશ

આજથીજ આટલું જરૂર કરે!

૧ રાત્રે સુતા અને સવારે ઉઠતા ઓછામાં ઓછા
નવ નવકાર મન ગણવા

૨ હૃદયે શ્રી જીનમહિરમાં દર્શન અને પૂજા
કરવી

૩ ઓવીસ કવાકમાંથી માન ૪૮ મીનીટની કુર
સહ કાઢી રોજ એક સામાયક તો જરૂર કરવું

૪ સવારે ઓછામાં ઓછું નવકારસીનું પચ્ચ
ખાણ કરવું (સૂર્યોદય પછી ૪૮ મીનીટ
, ચાલુ છે)

૫ યારે ચડવિહાર અગર તિવિહારનુ પચ્ચ
ખાણુ કરવું

૬ કાફ, માસ, કદમૂળ, વાલી બોજન વિગેરે
ઉચકુળને તહિ ચોસલી અલક્ષ્ય વસ્તુનો ધરે
અગર બહાર સદતર ત્યાગ કરવો

૭ હોટલ આદિના એકા-બુકા ખાણાપીણાનો
તેમજ બીડી, બાગ, ગાને વિગેરે ભયકર
વ્યસનોનો સદા માટે ત્યાગ કરવો બુગાર,
ચોરી, શિખર, પરત્રી વિગેરેનો પણ ત્યાગ
કરવો

૮ પોતાની ખાધેલી યાજી ધોષને પીવી તથા
બીલકુલ એકુ છાંડવુ નહિ

ઉચ્ચ છવન છવવાનાં આ પ્રાથમીક પગ
થીઆ છે નાનામા નાના ગાજકથી લઈ પૃથ્વ
સુધીના સૌ કોઈ આટલુ તો કરી શકે તેમ
છે નૈનધમને પામેવા આત્મા પાસે આટલી
માગણી વધારે પડતી નથી આટલુ પણ ન

કરવાની ધારણા એતો લખનને ઇરાદા પૂવક
વેડફી નાખવાનો રમ્તો છે

અન્તિમ આરાધના

શ્રી જિન કથિત જ્ઞાન, દર્શન ચારિત તથા
તપની આરાધનામા તત્પર મારો અન્તર આત્મા
એક જ છે એ જ મારો છે આ સિવાય અન્ય
સર્વને મેં ત્યજી દીધા છે તમ, દેવ, મહામોહ
અને કપાલરૂપ કારમા મેલને ધોઈને હું અત્યારે
નિર્મળ બન્યો છું વગી સર્વ છોડે મને દામા
આપો, કારણ કે હું સર્વ છોડેને ખમાવું છું મારો
આત્મા હાલ શાત છે મારે કોઈની પ્રત્યે વૈર વિરોધ
નથી જે કોઈ પણ વખત વાસ્તવિક રીતીએ મારા
ચેતન સ્વરૂપ આત્માની સાથે સબ સખી શકે તેમ
નથી, એવી ૫૮ વસ્તુઓને મેં અત્યારસુધી મારી
નજીક પી માની લીધી, તેમજ પોતાપણની ભુદિ

પારકા કરી હતી, હાલ તે ચોદ્ગલિક પરવસ્તુ-
 એને હું ઇચ્છી હઉં છું, ત્રિલોકનાથ મહાત્મા
 શ્રી તીર્થકરદેવો, પાપમલથી રહિત શ્રી સિદ્ધ
 ભગવન્તો તથા શ્રી જિનેશ્વર પ્રણીત ધર્મ અને
 મુક્તાધુ પુરો મને મગજરૂપ ગનો, ત્રણેય
 લોકમા આજ ચાર વસ્તુઓ શ્રેષ્ઠતમ છે આ
 ચાર તત્ત્વોજ શરણ કરવા લાયક છે આથી
 સત્કારના ભગણથી હજેલો હું આના શરણને
 સ્વીકારું છું હું અત્યારે સર્વ લાલસાઓથી
 નિવૃત્ત ગન્યો છું મનના દુષ્ટ વિકલ્પોને મેં
 તદન ટેકી લીધા છે હાલ હું જગતના સર્વ
 પ્રાણીવર્ગને બધુરૂપ ગત, ૩ મર્વ શ્રીઓ મારે
 મન માતા સમાન છે સર્વ પ્રકારના યોગોનો
 નિરોધ કરનાર હું શુદ્ધ સામાયિકમા હાલ
 ગતું છું

વળી અનત આનન્દના ભોક્તા એવા શ્રી
 સિદ્ધ ભગવન્તો મને ઠરૂણા દિલ્હી નીહાજો અ

બવમા કે અન્યસવમા મે જે કાઇ દુષ્ટત
 આચરું હોય તે સર્વ દુષ્ટતને વૈરાગ્યભાવથી
 યુગ્મ એવો હુ આ અવસરે વારવાર નિન્દુ મુ
 સર્વ પ્રકારના પરિવ્રજ ઉપરની મમતા મે છોડી
 દીધી છે, મારી મનોવૃત્તિ અત્યારે આ પ્રમાણે
 છે, મારી વર્તમાન ગિયતિના તત્ત્વને શ્રી સર્વજ્ઞ
 ભગવન્તો સાક્ષાત જાણી શકે છે કેવળ મોક્ષની
 એક ઇચ્છાથી હુ સંસારના સર્વ સંબંધોથી
 અળગો બન્યો મુ જન્મ મરણરૂપ મહા દુ ખેનો
 નાશ કરનાર શ્રીજિનેશ્વરદેવોના શરણે મે મારા
 આત્માને મોપી દીધા છે આ કારણે તે કરુણા
 સાગર મહાત્મા પુરૂષો સદ્ભાવપૂર્વક અર્પિત
 થયેલા મારા સંધ્યાયે કમોનો નાશ કરે।

હોધ સંચય

૨૫૫

મ પાદ—

પૂજ્ય મુનિરાજ શ્રી
મદિમાવિજયજી મદારાજ

સદાચક્ર—

ગાંધી અમુલ્ય હેમચક્ર
(અ. પા રશ્વ) મુ. દોટાઈ

